

Základní škola, Most, Václava Talicha 1855,
příspěvková organizace

Minimální preventivní program

pro školní rok 2025/2026

Vychází z Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodického doporučení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

V Mostě 20. 8. 2025

Vypracovala: Mgr. Denisa Palečková

Schválení programu: Mgr. et Mgr. Aleš Jaroš, MBA

Realizace programu: září 2025 / červen 2026

Zhodnocení programu: Mgr. Denisa Palečková

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Základní údaje o škole.....	6
2.1	Název organizace.....	6
2.2	Sídlo školy.....	6
2.3	Zřizovatel organizace.....	6
2.4	Údaje o vedení školy.....	6
2.5	Školní poradenské pracoviště.....	7
2.5.1	Výchovná poradkyně pro volbu povolání.....	9
2.5.2	Výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku.....	11
2.5.3	Školní metodicky prevence.....	12
2.5.4	Školní psycholožka.....	13
2.5.5	Sociální pracovník.....	15
3	Charakteristika školy.....	17
4	Analýza školy výchozí situace.....	19
4.1	Vnější zdroje.....	21
4.2	Vnitřní zdroje školy.....	21
4.3	Rizikové chování – vysvětlení pojmu, výčet jednotlivých oblastí.....	24
4.3.1	Návykové látky.....	25
4.3.2	Rizikové chování v dopravě.....	26
4.3.3	Poruchy příjmu potravy.....	27
4.3.4	Alkohol.....	27
4.3.5	CAN - Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole.....	28
4.3.6	Školní šikana.....	28
4.3.7	Kyberšikana.....	29
4.3.8	Homofobie.....	29
4.3.9	Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus.....	30
4.3.10	Vandalismus.....	31
4.3.11	Záškoláctví.....	32
4.3.12	Krádeže.....	33

4.3.13	Tabákové výrobky, výrobky ke kouření a nikotinové sáčky	33
4.3.14	Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, z vnějšího i vnitřního prostředí.....	35
4.3.15	Netolismus.....	35
4.3.16	Sebepoškozování.....	36
4.3.17	Nová náboženská hnutí	37
4.3.18	Příslušnost k subkulturám	38
4.3.19	Hazardní hraní	39
4.3.20	PAS.....	39
4.3.21	Psychická krize/duševní onemocnění žáka	40
4.3.22	Sebevražedné chování	41
4.4	Přehled výskytu rizikového chování v uplynulém školním roce a způsoby jejich řešení	41
4.5	Vymezení cílových skupin	44
4.5.1	Žáci.....	44
4.5.2	Zákonní zástupci	45
4.5.3	Pedagogičtí pracovníci	46
4.5.4	Silné a slabé stránky cílových skupin	46
4.6	Současný stav problematiky na škole.....	47
5	Cíle MPP	50
5.1	Dlouhodobé cíle.....	50
5.2	Střednědobé cíle	51
5.3	Krátkodobé cíle – na daný školní rok.....	52
5.3.1	Krátkodobé cíle žáci.....	53
5.3.2	Krátkodobé cíle rodiče	54
5.3.3	Krátkodobé cíle pedagogové.....	55
6	Tematické bloky ve výuce zaměřené na prevenci rizikového chování a volnočasové aktivity.....	56
7	Konkrétní programy primární prevence ve škole.....	61
7.1	Dlouhodobé akce – jejich výčet a rozdělení.....	62
7.1.1	Pedagogická a kurikulární prevence	63

7.1.2	Školní klima a vztahy	63
7.1.3	Participace, komunikace a spolupráce	64
7.1.4	Rozvoj a projekty	64
7.2	Plánované akce na konkrétní školní rok 2025/2026	65
7.2.1	Plánované akce pro žáky	65
7.2.2	Plánované akce pro rodiče.....	78
7.2.3	Plánované akce pro pedagogy	80
8	Evaluace MPP 2024/2025	81
8.1	Kvalitativní hodnocení MPP 2024/2025	82
8.1.1	Žáci - 1. stupeň ZŠ	82
8.1.2	Žáci - 2. stupeň ZŠ	82
8.1.3	Rodiče.....	87
8.1.4	Pedagogové	88
8.2	Kvantitativní hodnocení MPP 2024/2025	89
8.2.1	Žáci.....	90
8.2.2	Rodiče.....	91
8.2.3	Pedagogové	92
9	Přílohy MPP	94
	Závěr.....	95
	Použité zdroje.....	96
	a) Literatura	96
	b) Internetové zdroje	99
	Přehled použitých zkratk	101
	Příloha č. 1 – Legislativní rámec MPP	102
	Příloha č. 2 – Přehled organizací v místě působení školy	104

1 Úvod

Prevence rizikového chování ve školním prostředí zůstává i nadále jednou z prioritních oblastí školního poradenství, zejména ve školách působících v sociálně znevýhodněných oblastech. Základní škola, Most, Václava Talicha 1855, příspěvková organizace, která se nachází právě v takové lokalitě a vzdělává přibližně 600 žáků, čelí každodenním výzvám spojeným s výskytem různých forem rizikového chování – od záškoláctví, šikany, agresivity, až po užívání návykových látek, rizikové chování v online prostředí, sebepoškozování a další problematické projevy.

Na tuto realitu škola dlouhodobě reaguje prostřednictvím preventivních programů, které jsou koordinovány školním metodikem prevence. Vzhledem k narůstajícím potřebám a komplexnosti problematiky byl preventivní tým rozšířen o dalšího odborníka v oblasti prevence a bylo rozhodnuto vytvořit ucelený Minimální preventivní program školy (MPP), který bude vycházet ze skutečných potřeb žáků, pedagogů i rodičů.

Minimální preventivní program je založen na systematickém plánování, mezioborové spolupráci a průběžném vyhodnocování efektivity realizovaných aktivit. Reaguje nejen na aktuální situaci ve škole, ale také na nové výzvy, které přináší rychle se měnící společnost – například nárůst kybernetických hrozeb, dezinformací nebo oslabení mezilidských vztahů. V tomto kontextu škola zařazuje preventivní aktivity zaměřené na rozvoj komunikačních dovedností, posilování zdravého sebevědomí, schopnosti práce ve skupině, kritického myšlení i informovanosti o rizicích spojených s užíváním technologií a návykových látek.

Minimální preventivní program je členěn podle cílových skupin:

- **Preventivní aktivity pro žáky** zahrnují jednorázové programy i dlouhodobější činnosti, jako jsou komunitní kruhy, třídní pravidla, návštěvy odborníků nebo besedy zaměřené na aktuální rizika. Aktivity podporují bezpečné školní klima, vztahy mezi žáky a prevenci jednotlivých typů rizikového chování.

- **Odborná školení a preventivní vzdělávání pedagogických pracovníků** jsou zaměřena na posilování jejich kompetencí v oblasti prevence, rozvoj dovedností práce s třídním kolektivem, krizové intervence, využití kritického myšlení nebo zvládání rizikových situací (např. scénář aktivního útočníka).
- **Spolupráce se zákonnými zástupci** tvoří třetí pilíř programu. Škola systematicky zapojuje rodiče do preventivního dění prostřednictvím besed, třídních schůzek, triád i individuálních konzultací. Cílem je posílení informovanosti rodičů o rizikovém chování, školních pravidlech i možnostech, jak včas rozpoznat a řešit problémy u svých dětí.

Preventivní tým tvoří školní metodici prevence, výchovní poradci – pro volbu povolání a speciální pedagogiku, školní psycholog, sociální pracovník a třídní učitelé. Významnou součástí programu je také spolupráce s externími odborníky – např. Městskou policií Most, Diakonií Most, školními psychology, lektory besed, zdravotníky či výživovými poradci.

Minimální preventivní program je sestaven pro školní rok 2025/2026 a jeho účinnost bude pravidelně vyhodnocována prostřednictvím zpětné vazby od žáků, pedagogů i rodičů a na základě analýzy aktuálního vývoje v oblasti rizikového chování.

2 Základní údaje o škole

2.1 Název organizace

Základní škola, Most, Václava Talicha 1855, příspěvková organizace

2.2 Sídlo školy

Most, Václava Talicha 1855/1, PSČ 434 01

IČO: 47 325 615

IZO škola: 116 701 722

IZO školní družina: 116 701 731

IZO školní klub: 150 072 601

IZO školní jídelna: 116 701 749

Identifikátor ředitelství: 600 083 811

2.3 Zřizovatel organizace

Zřizovatelem školy je **Statutární město Most**, které vykonává funkci zřizovatele pro všechny základní školy ve městě. Město Most zřizuje tyto školy jako příspěvkové organizace, což znamená, že jim poskytuje právní subjektivitu a zároveň zajišťuje jejich financování a správu.

Sídlo zřizovatele: Radniční 1, 434 01 Most

2.4 Údaje o vedení školy

Ředitel školy: Mgr. et Mgr. Aleš Jaroš, MBA

Statutární zástupce ředitele: Mgr. Jakub Melich

Zástupce ředitele školy pro 1. stupeň: Mgr. Daniela Paurová

Zástupce ředitele školy pro 2. stupeň: Mgr. Denisa Palečková

2.5 Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště (dále ŠPP) představuje klíčovou součástí vzdělávacího systému, jehož cílem je podpora žáků v oblasti vzdělávání, prevence rizikového chování a řešení specifických vzdělávacích či sociálních potřeb.

Jeho fungování je legislativně upraveno Vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, která stanovuje rozsah činností a odpovědnost jednotlivých členů poradenského týmu. Je zřízeno a provozováno na základě Zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) v platném znění.

Jeho hlavním posláním je poskytovat bezplatné poradenské služby zaměřené na:

- poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,
- prevence školní neúspěšnosti,
- kariérové poradenství,
- podpora vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí,
- podpora vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- průběžná a dlouhodobá péče o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi,
- intervence při aktuálních problémech třídních kolektivů,
- předcházení všem formám rizikového chování,
- vyhodnocování účinnosti preventivních programů,
- metodická podpora pedagogům,
- spolupráce s rodinami žáků,
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními.

Kontakty na pracovníky ŠPP

Školní metodičky prevence:

Mgr. Denisa Palečková – zástupkyně ředitele pro 2. stupeň

Tel.: 417 633 235

E-mail: Denisa.Paleckova@4zsmost.cz

Mgr. Ivana Votrubová

E-mail: Ivana.Votrubova@4zsmost.cz

Výchovná poradkyně pro volbu povolání:

Mgr. Šárka Mandincová

E-mail: Sarka.Mandincova@4zsmost.cz

Výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku:

Mgr. Zdeňka Bláhová

E-mail: Zdenka.Blahova@4zsmost.cz

Školní psycholožka:

PhDr. Zdeňka Pavlíková

E-mail: Zdenka.Blahova@4zsmost.cz (komunikaci vyřizuje speciální pedagožka)

Sociální pracovník:

Bc. Zdeněk Masojídek, DiS.

E-mail: Zdenek.Masojidek@4zsmost.cz

Prostory a vybavení

Poradenské pracoviště disponuje samostatnými konzultačními místnostmi, které nabízejí klidné prostředí pro individuální i skupinové konzultace. ŠPP je vybaveno diagnostickými pomůckami, odbornou literaturou a metodickými materiály.

Časová dostupnost služeb

Služby ŠPP jsou dostupné v průběhu školního roku dle individuální domluvy. Konzultační hodiny jednotlivých odborníků jsou uvedeny na webových stránkách školy a na nástěnce u vchodu do školy.

Informovanost o službách

Žáci, rodiče i pedagogové se mohou informovat o činnosti ŠPP prostřednictvím:

- webových stránek školy,
- školní nástěnky,
- třídních učitelů a vedení školy,
- přímého kontaktu s odborníky ŠPP.

Práce s informacemi a důvěrnými daty

Všechny poskytnuté informace jsou zpracovávány v souladu s platnou legislativou a zásadami ochrany osobních údajů. Pracovníci ŠPP jsou vázáni mlčenlivostí a veškeré konzultace probíhají s respektem k individuálním potřebám žáků i zákonných zástupců.

Na naší škole, která má kapacitu 600 žáků a nachází se v oblasti se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, působí ŠPP jako tým odborníků, kteří se vzájemně doplňují a spolupracují. Je složeno z výchovné poradkyně pro volbu povolání, speciální pedagožky, školních metodiček prevence, sociálního pedagoga a školní psycholožky.

2.5.1 Výchovná poradkyně pro volbu povolání

Naše škola klade velký důraz na kvalitní kariérové poradenství, které pomáhá žákům při rozhodování o jejich budoucím vzdělávání a profesní dráze.

Výchovná poradkyně pro volbu povolání: Mgr. Šárka Mandincová

E-mail: Sarka.Mandincova@4zsmost.cz

Konzultační hodiny: dle individuální dohody se zákonnými zástupci a žáky

Cílová skupina: Vycházející žáci a jejich zákonní zástupci.

Náplň práce výchovné poradkyně:

Výchovná poradkyně pro volbu povolání se zaměřuje na široké spektrum aktivit zaměřených na podporu žáků v oblasti vzdělávání, osobnostního rozvoje a kariérního poradenství. Poradenské činnosti zahrnují nejen pomoc při rozhodování o dalším vzdělávání a profesní dráze žáků, ale také identifikaci žáků nadaných a podporu žáků, kteří potřebují zvláštní péči. Výchovná poradkyně koordinuje diagnostické aktivity, spolupracuje s třídními učiteli, školskými poradenskými zařízeními a dalšími institucemi. Její činnosti lze rozdělit do dvou hlavních oblastí: poradenské a metodické/informační činnosti.

Poradenské činnosti:

- **Individuální a skupinové poradenství:** Pomoc žákům při výběru střední školy a budoucího profesního zaměření.
- **Podpora při přijímacím řízení:** Asistence při vyplňování přihlášek na střední školy, včetně konzultací se zákonnými zástupci.
- **Diagnostické aktivity:** Organizace testování profesních předpokladů a zájmů žáků.
- **Spolupráce s odborníky:** Koordinace s třídními učiteli, školskými poradenskými zařízeními a dalšími institucemi pro zajištění komplexní podpory žáků.
- **Identifikace speciálních vzdělávacích potřeb:** Vyhledávání žáků speciálních zvláštní péče a příprava návrhů na podpůrná opatření.

Metodické a informační činnosti:

- **Podpora pedagogů:** Poskytování metodické pomoci při realizaci kariérového vzdělávání a tvorbě individuálních vzdělávacích plánů.

- **Aktualizace informačních zdrojů pro žáky:** Pravidelné informování o novinkách v oblasti vzdělávání, přijímacího řízení a možností dalšího studia.
- **Spolupráce s externími partnery:** Organizace besed a workshopů s odborníky z praxe, zástupci středních škol a úřadů práce.
- **Informační servis pro rodiče:** Poskytování aktuálních informací o možnostech vzdělávání a profesního uplatnění jejich dětí.

2.5.2 Výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku

Výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku je nedílnou součástí školního poradenského týmu, jehož hlavním cílem je podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s riziky jejich vzniku. Tato role zahrnuje širokou škálu diagnostických, intervenčních, konzultačních a metodických činností, které jsou zaměřeny na vytvoření co nejlepších podmínek pro vzdělávání žáků. Školní speciální pedagog spolupracuje s učiteli, žáky, rodiči a dalšími odborníky, aby bylo zajištěno efektivní vzdělávání a podpora potřeb jednotlivých žáků, včetně úpravy výuky a školního prostředí.

Výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku: Mgr. Zdeňka Bláhová

E-mail: Zdenka.Blahova@4zsmost.cz

Konzultační hodiny: dle individuální dohody se zákonnými zástupci a žáky

Cílová skupina: Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a jejich zákonní zástupci.

Náplň práce výchovné poradkyně pro speciální pedagogiku:

Diagnostická činnost

- Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či riziky jejich vzniku.
- Podíl na zápisech do 1. ročníku a sledování adaptačního procesu.
- Provádění speciálně pedagogické diagnostiky a sledování sociálního klimatu ve třídách.

- Vyhodnocování efektivity vzdělávacích opatření.

Konzultační a intervenční činnost

- Poskytování individuální a skupinové speciálně pedagogické péče.
- Práce s žáky s odlišným mateřským jazykem.
- Pomoc při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů a vyhodnocování účinnosti podpůrných opatření.
- Pomoc při tvorbě plánu pedagogické podpory a jejího vyhodnocení.
- Konzultace s rodiči a pedagogy ohledně vzdělávacích potřeb žáků.
- Koordinace spolupráce s poradenskými zařízeními.

Metodická a vzdělávací činnost

- Podpora pedagogů při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Organizace seminářů a školení v oblasti speciální pedagogiky.
- Metodické vedení asistentů pedagoga.
- Spolupráce na úpravách školních vzdělávacích programů.

2.5.3 Školní metodičky prevence

Metodik prevence se na naší škole zaměřuje na systematickou práci v oblasti prevence rizikového chování žáků. Cílem jeho činnosti je nejen eliminace negativních jevů, ale také podpora zdravého životního stylu, sociálních dovedností a pozitivní atmosféry ve škole.

Metodičky prevence: Mgr. Denisa Palečková a Mgr. Ivana Votrubová

E-mail:

Denisa.Paleckova@4zsmost.cz

Ivana.Votrubova@4zsmost.cz

Konzultační hodiny: dle individuální dohody se zákonnými zástupci a žáky

Cílová skupina: Žáci s rizikovým chováním a jejich zákonní zástupci.

Náplň práce metodiček prevence:

Metodické a koordinační činnosti:

- Koordinace tvorby a evaluace Minimálního preventivního programu.
- Organizace preventivních aktivit zaměřených na rizikové chování (např. závislosti, šikana, násilí, záškoláctví, aj.).
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
- Spolupráce s externími organizacemi a odborníky.
- Vedení a analýza incidentů spojených s rizikovým chováním.
- Individuální a skupinová práce se žáky s rizikovým chováním a jejich zákonnými zástupci.
- Koordinace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a integrace žáků/cizinců.

Informační činnost:

- Poskytování informací pedagogům, rodičům a žákům o prevenci rizikového chování.
- Aktualizace databáze spolupracujících institucí a preventivních programů.
- Vedení dokumentace preventivních aktivit.

Poradenské činnosti:

- Identifikace žáků s rizikovým chováním a poskytování podpory.
- Spolupráce s třídními učiteli na sledování varovných signálů.
- Koordinace poradenských služeb pro žáky se specifickými poruchami chování.

2.5.4 Školní psycholožka

Školní psycholožka hraje klíčovou roli v podpoře vzdělávacího a emočního rozvoje žáků. Jeho práce se zaměřuje na diagnostiku a depistáž, individuální i skupinové poradenství a intervence, a také na metodickou pomoc pedagogickým

pracovníkům. Spolupracuje s dalšími členy poradenského týmu školy, včetně poradce a školní metodiky prevence, aby komplexní výchovný a efektivní přístup k řešení problémů ve škole. Školní psycholog se tak podílí na vytváření podpůrného a bezpečného prostředí, které podporuje učení, prevenci rizikového chování a celkový rozvoj žáků.

Školní psycholožka: PhDr. Zdeňka Pavlíková

E-mail: Zdenka.Blahova@4zsmost.cz

Konzultační hodiny: objednání ke školní psycholožce koordinuje speciální pedagožka Mgr. Zdeňka Bláhová, kontaktuje ji tak na její výše uvedené e-mailové adrese.

Cílová skupina: Všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci.

Náplň práce školní psycholožky:

Diagnostika a depistáž: Školní psycholog provádí diagnostiku a vyhledávání problémů, jako jsou specifické poruchy učení, a sleduje sociální klima ve třídách prostřednictvím různých nástrojů, jako jsou dotazníky a ankety. Účastní se zápisy do 1. ročníku a zaměřit se také na identifikaci nadaných dětí. Diagnostikuje a výchovné problémy a pomáhá vytvářet efektivní podpůrné strategie pro jednotlivé žáky i celé třídy.

Konzultační, poradenské a intervenční práce: Psycholog nabízí individuální a krizové poradenství, pečuje o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zajišťuje podporu při tvorbě plánů pedagogické podpory. Pracuje na prevenci školního neúspěchu a rozvíjí techniku učení. Zároveň koordinuje programy zaměřené na zlepšení vztahů ve třídách a poskytuje konzultace pedagogům a rodičům. Součástí jeho činností je také podpora tolerantního školního prostředí a péče o žáky s dlouhodobými obtížemi.

2.5.5 Sociální pracovník

Hlavní úkoly sociálního pracovníka zahrnují podporu vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků, prevenci problémového chování, a zvyšování sociálního povědomí pedagogů. Sociální pracovník přispívá k posilování komunitního charakteru školy a koordinuje dobrovolnické aktivity, například doučování. Klíčová je jeho spolupráce s institucemi, jako jsou obce, zdravotnická zařízení, policie či soudy, a zajišťování sociálně-právního poradenství.

Sociální pracovník rovněž napomáhá včasnému odhalení a řešení rizikových situací, jako jsou izolace, týrání nebo zanedbávání žáků. Zaměřuje se na rozvoj osobnostní a sociální výchovy, podporuje přípravu žáků na přijímací řízení a organizuje kariérové poradenství. Součástí jeho práce je i mentorování, realizace exkurzí a besed, a spolupráce na tematických programech prevence sociálně patologických jevů. V případě potřeby poskytuje pomoc rodinám žáků, například při zajišťování přípravy na vyučování, a snaží se vytvářet podmínky pro efektivní spolupráci školy a rodiny.

Sociální pracovník: Bc. Zdeněk Masojídek, DiS.

E-mail: Zdenek.Masojidek@4zsmost.cz

Konzultační hodiny: dle individuální dohody se zákonnými zástupci a žáky

Cílová skupina: Žáci se sociálním znevýhodněním a sociálně slabé rodiny.

Náplň práce sociálního pracovníka:

- Identifikace žáků ze sociálně vyloučených rodin a podpora jejich integrace.
- Spolupráce mezi školou, rodinou a institucemi (OSPOD, Policie ČR, sociální služby).
- Pomoc při řešení sociálních a finančních problémů ovlivňujících školní docházku.
- Vyhledávání žáků ze sociálně znevýhodňujícího prostředí a poskytování individuální podpory.

- Dlouhodobá práce se žákem i rodinou na zlepšení výchovně vzdělávacích podmínek.
- Podpora přístupu žáků ke vzdělávání a mimoškolním aktivitám.
- Organizace volnočasových aktivit ke zlepšení sociálních vztahů a prevence rizikového chování.
- Řešení naléhavých situací (útěk z domova, krizová intervence ve školním prostředí).
- Poskytování poradenství rodičům v obtížných situacích.
- Terénní práce – rozhovory s rodiči ve škole nebo v místě bydliště žáka.
- Návštěvy rodin v případech, kdy rodiče nespolupracují nebo žák zjistil problémy žáků.
- Spolupráce s OSPOD a dalšími institucemi v případech zanedbávání, záškoláctví a jiného rizikového chování.

Bc. Zdeněk Masojídek, DiS. byl jmenován ředitelem školy jako člen školního poradenského pracoviště z důvodu změny jeho původní pozice „sociální pedagog“, který byl také jeho součástí. Sociální pracovník je na naší škole na základě Projektu s názvem: Sociální a preventivní práce na základních školách v Mostě – Pilíř 2 – Personální kapacita.

Výše uvedený sociální pracovník bude mít na starosti i další pracovní pozice z tohoto projektu:

Sociální pracovník: Jakub Zasapal

Preventisté: Veronika Kondrová a Radka Ulrychová.

Cílem projektu je vytvoření a implementace komplexního systému sociální podpory a prevence na základních školách prostřednictvím zavedení pracovních pozic sociálního pracovníka a preventisty. Projekt se zaměřuje na zlepšení sociálního klimatu ve škole a jejím okolí, prevenci konfliktů, podporu žáků se sociálním znevýhodněním a zaktivní zapojení cílové skupiny do pravidelných smysluplných aktivit. Důležitým aspektem je úzká spolupráce mezi rodinou,

školou, neziskovými organizacemi, OSPOD a dalšími aktéry místní sítě, včetně odborného metodického vedení pracovníků projektu.

3 Charakteristika školy

Zřizovatelem Základní školy, Most, Václava Talicha 1855 je Statutární město Most, které vykonává funkci zřizovatele pro všechny základní školy ve městě. Škola je zřízena jako příspěvková organizace, což jí umožňuje samostatné hospodaření s přidělenými prostředky a vlastní právní subjektivitu. Sídlo zřizovatele se nachází na adrese Radniční 1/2, 434 01 Most jak je již uvedeno v kapitole 2.3.

Naše škola má kapacitu 600 žáků, jsme školou sídlištní, panelového typu. Výuka byla zahájena v lednu 1971, v roce 2021 škola oslavila 50 let své existence. Areál školy je rozdělen do pěti propojených pavilónových částí.

Ve škole funguje školní jídelna (kapacita 600 strážníků), školní družina (180 žáků), školní klub (200 žáků).

Škola si za dobu své padesátileté existence prošla řadou změn, naposledy v prosinci 2024 byly vybudovány dvě nové učebny – chemie a přírodovědná učebna, přílehlé kabinety a kabinet speciální pedagogiky.

Ve školním roce 2024/2025 bylo na I. stupni celkem 16 tříd, na II. stupni 11 tříd. Žáci se vzdělávají v odborných učebnách. Na škole máme odborné učebny chemie a fyziky. Za finanční podpory jsme zřídili knihovnu propojenou s moderní multimediální technikou, učebnu cizích jazyků a informatiky, učebnu přírodovědných předmětů. K dispozici také máme nepřeborné množství moderních zdrojů – mobilní počítačovou učebnu s tablety (určena především pro I. stupeň) a s MacBooky (určena především pro II. stupeň), díky evropským dotacím škola zakoupila několik sad notebooků pro žáky.

Vyučování probíhá také ve školních dílnách, cvičné kuchyňce, dvou tělocvičnách, učebně speciální pedagogiky a venkovní třídou v přírodě.

Škola v současnosti realizuje výuku podle stávajícího školního vzdělávacího programu v souladu s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV). V rámci systémové podpory inovací ve vzdělávání byla škola vybrána jako testovací škola pro pilotáž nového RVP ZV. V závěru školního roku 2024/2025 tak došlo k tvorbě nového školního vzdělávacího programu na základě modelových ŠVP připravených Národním pedagogickým institutem (NPI). Cílem je ověřit funkčnost a přínos nového kurikula v praxi, přičemž kladen je důraz mimo jiné i na rozvoj sociálních dovedností, duševního zdraví žáků a bezpečného školního prostředí.

Prevence rizikového chování je v ŠVP školy uplatňována jako průřezové téma napříč ročníky a předměty a je také integrována do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví a Osobnostní a sociální výchova. Tvorba nového ŠVP poskytuje příležitost k ještě cílenějšímu začlenění preventivních témat, a to jak v rovině výuky, tak v celkovém klimatu školy.

Škola je také zapojena do celé řady národních i mezinárodních projektů, mezi nejvýznamnější patří mezinárodní přeshraniční spolupráce v rámci projektu eTwinning, podpora spravedlivého obchodu Fair Trade, podpora environmentální výchovy – projekt Ekoškola a Recyklohraní, PBIS – Pozitivní podpora chování a PŠU – Pomáháme školám k úspěchu. Jsme škola podporující zdraví a získali jsme značku „Rodiče vítáni“ za vstřícnou komunikaci a spolupráci s rodiči. Ve školním roce 2021/2022 jsme rozšířili naše portfolio o certifikát Školy udržitelného rozvoje a Školy přátelské dětem s alergiemi a astmatem, ve školním roce 2022/2023 jsme se stali Školou pro demokracii a Férovou školou. Od školního roku 2025/2026 jsme zapojeni také do projektu: Sociální a preventivní práce na základních školách v Mostě, jehož cílem je podpora žáků ohrožených sociální situací a jejich rodin s cílem snížit absenci, zlepšit domácí přípravu a zvýšit školní úspěšnost. Důraz je kladen na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání a posílení spolupráce mezi školou, rodinou a dalšími subjekty.

Škola se profiluje i v oblasti sportu – máme sportovní klub, kde během školního roku funguje řada kroužků. Pravidelně organizujeme výjezdy na lyžařský kurz,

nově také cyklistický kurz a za podpory ministerstva životní prostředí pořádáme výjezdy na ozdravné pobyty. Bližší informace <https://www.4zsmost.cz/zabyvame-se/>.

Jsme školou s výukou cizích jazyků – anglického a německého. Vedení školy podporuje tuzemské i zahraniční výlety a pedagogové byli zapojeni do projektu Erasmus+, díky kterému se mohli vzdělávat v zahraničí na jazykových kurzech.

Výrazně se zaměřujeme na prevenci sociálně patologických jevů s širokou nabídkou volnočasových aktivit, na pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a na rozvoj žáků nadaných.

V 1. třídách se vyučuje čtení genetickou metodou.

Prvořadým cílem pedagogů školy je všestranný rozvoj žáka jako jedinečné mladé osobnosti tak, aby byla co nejlépe připravena pro další život a dokázala se po ukončení povinné školní docházky dobře orientovat v nových životních situacích.

Další informace jsou na našich webových stránkách www.4zsmost.cz.

4 Analýza školy výchozí situace

Naše škola se nachází v prostředí, kde se mísí široká škála sociálních a kulturních vlivů, což výrazně ovlivňuje vztahy mezi žáky i jejich přístup ke vzdělávání. Sociální zázemí mnoha rodin je komplikované – přibližně 20 % žáků pochází ze sociálně slabých nebo neúplných rodin, kde jsou problémy s nezaměstnaností, exekucemi a závislostí na sociálním systému. Národnostní pestrost (zejména děti romského, mongolského původu a ukrajinského původu) obohacuje školní prostředí, ale zároveň přináší výzvy v oblasti integrace a komunikace, zejména u žáků s omezenou znalostí českého jazyka. V některých třídách, zejména ve 4. a 5. ročníku, se objevují problémy s narušenými vztahy, konflikty mezi žáky a nedostatečnou spoluprací. Na druhém stupni je patrný nárůst problémového chování, jako jsou slovní útoky, agresivní chování, nerespektování autorit či kyberšikana. Žáci 9. ročníků navíc čelí výzvám spojeným s volbou povolání, což

někdy způsobuje stres a nejistotu. Žáci jsou ohroženi školní neúspěšností - ukončení vzdělání v nižším ročníku.

S ohledem na lokalitu a sociální skladbu žáků čelí škola různorodým výzvám spojeným s rizikovým chováním, jako je záškoláctví, šikana, agresivita, užívání návykových látek, poruchy chování či slabá sociální gramotnost. Významnou část žáků tvoří děti se speciálními vzdělávacími potřebami, pro které škola realizuje podpůrná opatření včetně individuálních vzdělávacích plánů a práce asistentů pedagoga.

Preventivní aktivity ve škole probíhají cíleně, systematicky a pod vedením rozšířeného školního poradenského pracoviště, jehož členy jsou výchovné poradkyně, školní metodičky prevence, sociální pracovník a školní psychologka. Škola má propracovaný Minimální preventivní program (MPP) a Směrnici č. 53 – Krizový plán rizikového chování, který stanovuje pravidla týkající se postupů školy a při rizikovém chování žáků.

Silnou stránkou školy je aktivní zapojení do různých projektů zaměřených na zdravý životní styl, demokratickou výchovu, ochranu životního prostředí a podporu rovných příležitostí (projekty Ekoškola, Recyklohraní, Škola pro demokracii, Férová škola aj.). Škola rozvíjí mezinárodní spolupráci prostřednictvím projektů Erasmus+ a eTwinning. Dále se škola aktivně zapojuje do programů PBIS – Pozitivní podpora chování, které podporují systematické budování pozitivního školního klimatu, PŠU - Pomáháme školám k úspěchu, který rozvíjí čtenářskou gramotnost a profesní spolupráci učitelů, a projektu: Sociální a preventivní práce na základních školách v Mostě.

Za slabší stránku lze považovat složitější sociální situaci některých žáků, která ovlivňuje jejich školní úspěšnost i rizikovost chování. Výzvou je rovněž potřeba intenzivní a cílené spolupráce s rodinami žáků a mezioborové spolupráce s externími institucemi.

4.1 Vnější zdroje

Legislativní rámec (viz Příloha č. 1):

Pro efektivní tvorbu a realizaci Minimálního preventivního programu je nezbytné vycházet z platné legislativy a strategických dokumentů, které upravují oblast vzdělávání, primární prevence a poradenských služeb ve školách. Tyto dokumenty stanovují pravidla, zásady a doporučené postupy, které školy musí při práci s dětmi a mládeží dodržovat.

Legislativní rámec, o který se Minimální preventivní program opírá, zahrnuje mezinárodní úmluvy a doporučení, školské zákony, vyhlášky, kurikulární dokumenty, národní strategie a metodická doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchov, jejichž podrobný výčet je uveden v Příloze č. 1. Tento rámec zajišťuje, že preventivní aktivity ve škole probíhají v souladu se státní politikou a podporují zdravý rozvoj žáků, bezpečné školní prostředí a včasnou intervenci v případech ohrožení.

Organizace v místě působení školy (viz Příloha č. 2):

Efektivní realizace Minimálního preventivního programu vyžaduje úzkou spolupráci školy s institucemi, které se podílejí na podpoře dětí a mládeže v oblasti vzdělávání, sociální péče, zdravotnictví a bezpečnosti. Škola spolupracuje s poradenskými a preventivními institucemi, odbornými lékaři, bezpečnostními složkami a se sociálními službami pro podporu rodin, jejichž přehled je uveden v Příloze č. 2. Tyto organizace zajišťují komplexní podporu našim žákům.

4.2 Vnitřní zdroje školy

Vnitřní zdroje zahrnují personální kapacity, materiální zajištění a organizační a programové zajištění prevence. Zohlednění všech dostupných zdrojů je důležité pro efektivní plánování a realizaci preventivních opatření.

Personální zdroje:

- **Školní poradenské pracoviště** – výchovná poradkyně pro volbu povolání, výchovná poradkyně pro speciální pedagogiku, školní metodičky prevence, sociální pracovník a školní psycholožka.
- **Vedení školy** – podporuje preventivní aktivity, garantuje jejich začlenění do ŠVP a organizačně i finančně zabezpečuje jejich realizaci.
- **Třídní učitelé** – třídní učitel je klíčovou postavou v organizaci a vedení třídy, hraje roli nejen ve vzdělávacím procesu, ale také v oblasti prevence rizikového chování a rozvíjení pozitivních vztahů ve školním prostředí.

Materiální zdroje:

- **Odborná a metodická literatura** – publikace, příručky a časopisy zaměřené na prevenci rizikového chování, sociálně patologické jevy a výchovné strategie.
- **Videotéka a audiovizuální materiály** – filmy a videoprogramy podporující prevenci (např. prevence šikany, bezpečnost na internetu, prevence závislosti).
- **Školní webové stránky** – sekce věnovaná prevenci, poskytující aktuální informace, kontakty na členy školního poradenského pracoviště a odkazy na pomocné organizace.
- **Schránka důvěry** – zřízená schránka umožňující žákům anonymně upozornit na problémy, které je trápí. Naše škola má schránku důvěry i v on-line podobě v Edupage.
- **E-mailové adresy klíčových osob** – možnost kontaktovat členy školního poradenského pracoviště elektronickou cestou.
- **Třídnické hodiny a školní akce** – pravidelně organizované třídnické hodiny a akce zaměřené na budování pozitivních vztahů ve třídních kolektivech.

Organizační a programové zajištění prevence:

- **Preventivní aktivity v rámci Školního vzdělávacího programu (ŠVP)** – prevence je systematicky zařazena do předmětů jako Etická výchova, Výchova ke zdraví a Sociální výchova, kde žáci rozvíjejí své sociální a osobní kompetence.
- **Široká nabídka volnočasových aktivit** – nabízí žákům rozmanité volnočasové aktivity, sportovní kroužky, umělecké činnosti a zájmové kluby, které podporují smysluplné trávení volného času a snižují riziko zapojení do sociálně patologických jevů.
- **Programy primární prevence realizované interně i ve spolupráci s externími odborníky** – škola organizuje besedy, přednášky a preventivní programy zaměřené na aktuální témata (šikana, kyberšikana, závislosti, CAN, vztahové problémy, osobní bezpečí).
- **Zapojení do národních a mezinárodních projektů podporujících prevenci** – škola se aktivně účastní projektů jako Ekoškola, Férová škola, PBIS – Pozitivní podpora chování, Pomáháme školám k úspěchu a dalších aktivit zaměřených na zdravý životní styl, demokratické občanství a rozvoj čtenářské gramotnosti, a projektu: Sociální a preventivní práce na základních školách v Mostě.
- **Školní pravidla a kodexy podporující pozitivní školní klima** – ve škole jsou nastavena jasná pravidla chování, školní řád a vnitřní předpisy zaměřené na podporu vzájemného respektu, bezpečí, spolupráce a odpovědnosti žáků.
- **Konzultační hodiny, třídní schůzky a triády** – každý vyučující má 1x týdně konzultační hodiny. V měsíci září organizujeme třídní schůzky, na kterých jsou zákonní zástupci seznámeni se směrnicemi školy, minimálním preventivním programem školy a BOZP. Dále organizujeme v měsíci březen triády ve složení: učitel, rodič a žák. Triády slouží jako efektivní nástroj pro posílení vzájemné spolupráce mezi školou, rodinou a samotným žákem. Umožňují otevřenou komunikaci, podporují sebereflexi

a odpovědnost žáka za vlastní učení i chování. Jsou vhodné pro včasné zachycení problémů, plánování podpory i individuálních cílů a přispívají k prevenci rizikového chování. Triády zároveň napomáhají budování důvěry, zlepšují školní klima a umožňují propojení výchovného vlivu rodiny a školy.

4.3 Rizikové chování – vysvětlení pojmu, výčet jednotlivých oblastí

Pojem rizikového chování se v posledních letech postupně nahradil pojem „*sociálně patologické jevy*“, což znamená snahu o jednotnější a preciznější terminologii. Jak Emmerová (2007) podotýká, odstranění problémového chování dětí a mládeže se stalo jedním z klíčových společenských problémů současnosti. Problematika rizikového chování totiž zasahuje do mnoha vědních oborů, včetně pedagogiky, psychologie, kriminologie a sociologie. Podle Sobotkové (2014) roztržitost terminologie mezi těmito obory souvisí s jejich různými perspektivami, a tedy i různými definicemi a přístupy.

Miovský (2010) definuje rizikové chování jako „*chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost*“. Podobně Procházka (2012) charakterizuje rizikové chování jako vzorec chování, v jehož důsledku může docházet k prokazatelnému zvýšení výchovně vzdělávacích, zdravotních, sociálních a dalších rizik, a to jak pro jedince, tak pro společnost.

MŠMT (2010) se v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- *agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie*

- *záškoláctví,*
- *závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling*
- *rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů*
- *spektrum poruch příjmu potravy,*
- *negativní působení sekt,*
- *sexuální rizikové chování.*

Tyto oblasti představují základní rizikové chování, na které se zaměřujeme v oblasti vzdělávání a výchovy. MŠMT (2010) však dále poukazuje na další činnosti školy v krizové intervence a zajištění včasné pomoci v následujících případech:

- *traumatických zážitků - domácího násilí, šikanování,*
- *násilného chování,*
- *týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,*
- *ohrožování výchovy dítěte,*
- *experimentování s návykovými látkami a*
- *rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy.*

4.3.1 Návykové látky

Návykové látky představují jednu z nejzávažnějších forem rizikového chování, která může mít dalekosáhlé důsledky nejen pro jednotlivce, ale i pro celé jeho okolí. Téma návykových látek je detailně rozpracováno v příloze č. 1 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28). Návykové látky zahrnují široké spektrum substancí, které mohou ovlivňovat lidskou psychiku a způsobovat různé druhy závislostí, a proto se jim věnuje značná pozornost v rámci preventivních programů ve školách a školských zařízeních.

Kalina (2001) uvádí, že psychoaktivní látky jsou chemické sloučeniny, které ovlivňují centrální nervovou soustavu a mění mozkové funkce, což vede k dočasným změnám vnímání, nálady, vědomí a chování. Takové látky mohou být používány pro rekreační, rituální, duchovní či léčebné účely, přičemž mnohé z nich

mají návykový potenciál. Proto se označují jako návykové látky. Do této kategorie spadá také alkohol a tabák, kterým se věnují samostatné kapitoly. Někteří odborníci tyto látky nazývají drogami, přičemž závislostní chování může významně ovlivňovat fyzický a psychický stav jedince a mít výrazný dopad na jeho každodenní život i okolí.

Státní zdravotní ústav (2021) dělí návykové látky do různých skupin na základě několika kritérií. Podle původu lze látky klasifikovat jako syntetické nebo přírodní. Dále je lze rozlišovat na legální a nelegální na základě právního rámce dané země. Posledním kritériem je účinek na lidskou psychiku: látky mohou být tlumivé, stimulační nebo halucinogenní. Tato rozdělení pomáhají lépe pochopit různé účinky návykových látek a jejich rizika.

4.3.2 Rizikové chování v dopravě

Rizikové chování v dopravě je přílohou č. 2 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28. Lze jej popsat jako jednání, které v kontextu dopravy zvyšuje pravděpodobnost kolizí, následných zranění či úmrtí. Podle metodických doporučení se toto chování dělí zejména podle účastníků dopravy na motorizované a nemotorizované, mezi něž patří například chodci, cyklisté, pasažéři veřejné dopravy, spolujezdci nebo řidiči malých motocyklů. Dalším faktorem pro členění je věk, přičemž důraz na prevenci rizikového chování je kladen od raného věku, již na prvním stupni základní školy, a pokračuje až do prvních ročníků středních škol.

Podrobnější dělení podle věku zahrnuje zaměření na chodce a cyklisty na nižším stupni základní školy, cyklisty v městském provozu na druhém stupni, a pak řidiče menších motorových vozidel či spolujezdce na střední škole. Rizikové chování je navíc kategorizováno podle příčin, které jej způsobují, a to vlivem návykových látek, neznalostí dopravních pravidel nebo osobnostními faktory, jako je agresivita, sklon k riskování či podceňování rizik.

4.3.3 Poruchy příjmu potravy

Poruchy příjmu potravy představují vážný problém v oblasti zdraví dětí a dospívajících, přičemž jejich prevence je klíčovou součástí školních preventivních programů. Jsou přílohou č. 3 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, kde jsou popsány nejčastější diagnózy, jako je mentální anorexie, bulimie a psychogenní přejídání. Jedná se o komplexní poruchy, které ovlivňují nejen fyzický, ale také psychický a sociální život jednotlivce.

Prof. MUDr. Hana Papežová, CSc. vysvětluje, že mentální anorexie a bulimie, stejně jako přejídání, zahrnují extrémní stravovací návyky, které sahají od nebezpečného omezení příjmu potravy až po nadměrné přejídání s kompenzačními metodami, jako je zvracení. Tyto poruchy jsou spojeny s intenzivním strachem z tloušťky, nespokojeností s vlastním tělem a přehnanou snahou o štíhlost. S nimi se pojí různé zdravotní a psychické potíže, jejichž závažnost závisí na míře podvýživy, používaných kompenzačních mechanismech a dalších biologických, psychologických a sociálních faktorech.

4.3.4 Alkohol

Alkohol je přílohou č. 4 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28. Školní preventivní programy věnují problematice alkoholu zvláštní pozornost, přičemž kladou důraz na zvyšování informovanosti o jeho účincích, zdravotních rizicích a právních důsledcích. Přestože je alkohol společensky přijatelný, jeho konzumace u nezletilých nese vážné důsledky.

Mgr. Jaroslav Vacek a Mgr. Jaroslav Šejvl popisují alkohol, konkrétně etylalkohol (etanol), jako bezbarvou kapalinu, která se dobře mísí s vodou a je známá svými psychoaktivními účinky. Tato látka se využívá nejen k výrobě alkoholických

nápojů, ale také ve farmácii a průmyslu jako rozpouštědlo a dezinfekční prostředek. Kvůli riziku zneužití se alkohol pro průmyslové účely často denaturuje, což znamená, že se znehodnocuje látkami, které jej činí nepoživatelným. Historicky má slovo „alkohol“ arabský původ a označuje cennou, jemnou substanci, jak uvádí Šedivý (1988).

4.3.5 CAN - Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole

Téma týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, označované zkratkou CAN (Child Abuse and Neglect), je v oblasti školní prevence nesmírně důležité. Je tedy přílohou č. 5 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28. Školní personál se musí umět orientovat v projevech a důsledcích tohoto syndromu, aby mohl účinně zasáhnout a ochránit dítě před další újmou. Součástí preventivních aktivit je i proškolení pracovníků školy o tom, jak postupovat v případech podezření na špatné zacházení s dětmi.

Dunovský a kolektiv (1995) definují syndrom CAN jako komplex příznaků, které negativně ovlivňují fyzický, duševní a společenský stav dítěte a často jsou důsledkem vědomého či nevědomého ubližování ze strany blízkých osob, nejčastěji rodičů nebo jiných pečovatelů. Takové jednání může vést až k fatálním následkům. Matoušek (2005) dále uvádí, že tento syndrom zahrnuje čtyři základní formy špatného zacházení: zanedbávání, emoční týrání, tělesné týrání a sexuální zneužívání. Přitom se různé typy špatného zacházení často prolínají, například emoční týrání bývá přítomno u většiny dětí, které zažívají jiné formy špatného zacházení.

4.3.6 Školní šikana

Šikana ve školním prostředí představuje závažný problém, který ohrožuje bezpečnost a pohodu žáků i učitelů, a narušuje tak vzdělávací proces. Její výskyt může vést k psychickým traumatům, zhoršení školních výsledků a narušeným mezilidským vztahům. Školy proto musejí být schopny šikaně předcházet,

rozpoznávat ji a účinně řešit. Prevence a aktivní přístup ke snižování šikany prokazatelně zlepšují školní klima a snižují výskyt násilí (MŠMT, 2016). Je přílohou č. 6 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28.

Šikana je specifický typ agresivního chování, při kterém jeden nebo více žáků úmyslně působí fyzickou, emocionální nebo sociální újmu jinému žákovi. Takové jednání je charakterizováno nepoměrem sil a často je skryté, úmyslné a opakované (MŠMT, 2016). Kolář (2011) popisuje vývoj šikany od počátečního ostrakismu, kdy oběť zažívá odmítnutí a pomluvy, přes fáze, kdy agrese sílí a vzniká skupina agresorů, až po totalitní stádium, kdy se násilí stává nepsanou normou celé třídy. V této pokročilé fázi šikana může přerůst do struktur školy, což je obzvláště nebezpečné, pokud hlavní aktéři mají dobré postavení ve třídní hierarchii.

4.3.7 Kyberšikana

Kyberšikana představuje moderní formu agrese využívající informační a komunikační technologie, jako jsou počítače, mobilní telefony a tablety. Tento typ šikany se může týkat jednotlivce nebo skupiny a často se šíří prostřednictvím různých online kanálů, což umožňuje agresorům opakované útoky. Příloha č. 7 Metodického doporučení k prevenci rizikového chování definuje kyberšikanu jako úmyslnou nebo někdy i nezáměrně vzniklou činnost, která může oběť vážně ohrozit. Oproti jednorázovým incidentům, označovaným jako on-line obtěžování, kyberšikana vyžaduje opakované a dlouhodobé působení, přičemž oběť často nemá možnosti se bránit kvůli mocenské nerovnováze mezi útočníkem a napadeným.

4.3.8 Homofobie

Příloha č. 7 Metodického doporučení (2010) charakterizuje homofobii jako soubor postojů a chování, které vyjadřují nepřátelství vůči osobám s menšinovou sexuální orientací nebo odlišnou pohlavní identitou, případně těm, kteří se vymykají tradičním genderovým normám. V užším pojetí se homofobie zaměřuje výhradně na negativní reakce vůči homosexuálním osobám. V souvislosti s bisexuálními

nebo transsexuálními osobami se někdy používají specifické termíny jako bifobie a transfobie, přestože nejsou v češtině příliš běžné. Tyto jevy mají podobné příčiny a projevy. Homofobní postoje úzce souvisejí s dalšími riziky, jako je šikana a extremismus, a mohou vést k šikaně namířené nejen proti lidem s menšinovou orientací, ale i proti těm, kdo neodpovídají genderovým stereotypům. Výzkumy navíc naznačují, že homofobně motivovaná šikana zasahuje i heterosexuály, kteří nesplňují očekávání svých vrstevníků o „správném“ vzhledu a chování.

4.3.9 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Kapitola o extremismu, rasismu, xenofobii a antisemitismu se zaměřuje na komplexní problematiku společenských jevů, které se mohou v určitých formách objevovat i ve školním prostředí. Příloha č. 9 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28) poskytuje jasné definice těchto pojmů a upozorňuje na možné projevy, které je důležité včas rozpoznat a předcházet jim, protože mohou mít vážné dopady na klima školy i celkovou bezpečnost žáků.

Extremismus zahrnuje vědomé jednání podporující politické, náboženské či etnické ideologie, které podkopávají základy demokratického státu. U žáků se projevuje spíše dílčími postoji nebo povrchními projevy podpory, které obvykle nejsou pevně ukotveny v ideologii. Rasismus se projevuje přisuzováním negativních schopností či vlastností osobám na základě biologického nebo etnického původu, což může vést k diskriminačnímu a často i poškozujícímu chování.

Xenofobie, jak popisuje Fredrickson (2003), vychází z obav vůči odlišnostem a zaměřuje se na vše, co je považováno za cizí. Tento jev může být předstupněm rasismu, ale liší se v tom, že jedinec vystavený xenofobii může své postavení změnit, například přizpůsobením se většinové kultuře. Antisemitismus pak označuje jednání zaměřené proti židovským osobám nebo symbolům, přičemž jeho

kořeny tkví v přisuzování negativních charakteristik na základě subjektivních představ o židovství.

Danics (2008) zdůrazňuje charakteristické rysy extremistického myšlení, jako je dogmatismus, nesnášenlivost vůči odlišným názorům, a sklon k manipulaci a konfrontaci se státními autoritami. Tyto projevy jsou často doprovázeny snahou vyhrotit společenské problémy a šířením konspiračních teorií. Oproti tomu Fredricksonův výklad xenofobie a rasismu ukazuje na významné rozdíly mezi těmito fenomény, zejména ve vnímání možnosti změny a následcích, které mohou mít pro zasažené skupiny.

4.3.10 Vandalismus

Kapitola o vandalismu se zabývá tímto rozšířeným rizikovým chováním, který představuje hrozbu pro veřejný i soukromý majetek. Vandalismus ve školním prostředí nejenže poškozuje hmotné hodnoty, ale také narušuje klima a vztahy mezi žáky, což zajišťuje atmosféru a bezpečnost ve škole. Různí autoři a odborníci přistupují k definici vandalismu různými způsoby, přičemž se shodují na jeho neospravedlnosti a škodlivých dopadech na společnost.

Podle Hartla a Hartlové (2015) lze vandalismus charakterizovat jako destruktivní jednání, které ničí kulturní hodnoty a je často spojeno s potřebou provokace či protestu. Může být reakce na různé, například jako spontánní chování po sportovních utkáních nebo jako akt msty či situace nesnášenlivosti. Sochůrek (2001) popisuje vandalismus jako rizikové chování, které spočívá v nelogickém a bezdůvodném ničení veřejných hodnot, přičemž pachatelé konají pouze pro radost z ničení.

V příloze č. 10 Metodického doporučení (č.j. 21291/2010-28) autoři Mgr. Jarmila Kaplanová a Mgr. Zdeňka Procházková označují vandalismus za škodlivé jednání, které jde proti společenským normám. Vandalismus zahrnuje úmyslné poškozování či ničení majetku, přičemž pachatelé nemají žádný racionální důvod nebo motiv, kromě touhy po odreagování nebo zábavě, často pod vlivem alkoholu

či drog. K tomuto jednání dochází často mezi vrstevníky, zejména se objevuje, a bývá spojováno s dospíváním, kdy mít podobu skupinového protestu nebo snahy upoutat pozornost.

Škola je prostředím, kde se vandalismus projevuje poškozením zejména ničením majetku, například nábytku, učebních pomůcek nebo oblečení spolužáků. Typickými příklady jsou prokopnuté dveře, ulomené části vybavení nebo sprejerství na zdech a nábytku. Sprejerství je někdy vnímáno jako způsob sebevyjádření, avšak i přes to je společensky nepřijatelný a často nelegální.

4.3.11 Záškoláctví

Kapitola o záškoláctví se věnuje závažnému a komplexnímu problému, který představuje rizikové chování s dalekosáhlými důsledky pro vzdělávací proces a osobnostní rozvoj žáků. Záškoláctví může být projevem různých obtíží a příčin, které je nutné chápat a řešit v kontextu celkové podpory žáků ve školním prostředí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT, 2024) definuje záškoláctví jako opakovanou neomluvenou nepřítomnost žáka ve škole, která často vzniká z jeho vlastního rozhodnutí nebo z rozhodnutí jeho zákonných zástupců. Tato nepřítomnost může zahrnovat celý vyučovací den, určité hodiny, nebo konkrétní předměty, kterým se žák snaží vyhnout. Záškoláctví bývá často provázáno s dalšími formami rizikového chování, což může negativně ovlivnit jak psychický, tak sociální vývoj jedince.

Záškoláctví lze rozdělit na několik typů. MŠMT (2024) rozlišuje záškoláctví právě, kdy žák nechodí do školy bez vědomí rodičů, kteří se domnívají, že se vyučuje. Oproti tomu záškoláctví skryté probíhá se souhlasem rodičů, kteří omlouvají žákovu absenci často z různých důvodů, včetně předstíraných zdravotních problémů. Zvláštní pozornost si vyžaduje záškoláctví interní, kdy žák fyzicky odejde ze školy během vyučování. Impulzivní záškoláctví je neplánované a představuje okamžitou reakci na stresovou nebo nepříjemnou situaci, zatímco

plánované záškoláctví je cílené a předem připravené, aby se žák vyhnul stresujícím momentům ve škole.

Marie Vágnerová a kol. (1988) vnímají záškoláctví jako únikovou reakci na neuspokojivé školní prostředí. Záškoláctví často souvisí s neschopností žáka zvládnout nároky školy, což může vést až k odporu ke vzdělávání. Vágnerová popisuje tento jev jako chování únikového typu, kdy dítě touží uniknout nepříjemnostem, kterým ve škole čelí. Takové jednání může být navíc spojeno s dalšími problémy, jako jsou útky, nebo toulání, což představuje širší spektrum emocionálních a behaviorálních potíží.

4.3.12 Krádeže

Krádeže jsou dalším příkladem rizikového chování, které se vyskytuje nejen ve společnosti obecně, ale i v prostředí škol. Podle Přílohy č. 12 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28) se krádež definuje jako jednání, při kterém si osoba přivlastní cizí věc a využívá ji, nebo si ji ponechá bez vědomí či souhlasu vlastníka. Takové chování, i když se může zdát drobné a nenápadné, má své místo v každé vzdělávací instituci, a to na všech stupních vzdělávací soustavy. Je však třeba přihlédnout k různorodým důvodům, které ke krádežím vedou, aby bylo možné efektivně předcházet, a řešit tento problém.

4.3.13 Tabákové výrobky, výrobky ke kouření a nikotinové sáčky

Tabákové a nikotinové produkty představují rozšířené rizikové chování mezi mladistvými, užívání může mít závažné dopady na fyzické i psychické zdraví. Autoři Mgr. Adam Kulhánek, Ph.D., a Mgr. Jaroslav Šejvl, Ph.D. (2022), v Příloze č. 13 k Metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování rozlišují několik typů těchto výrobků, přičemž každý z nich nese svá specifická rizika.

Mezi nejrozšířenější patří cigarety, ať už průmyslově vyráběné nebo ručně balené. Kouření cigaret zahrnuje proces vdechování kouře do plic, přičemž cigarety jsou k dispozici v mnoha variantách, například s filtrem, bez filtru, slim nebo s různými příchutěmi. Dále jsou zde doutníky, které se od cigaret liší tím, že kouř je vdechován pouze do úst, a dýmky, jež také nevyžadují vdechování kouře do plic.

Vodní dýmky fungují na principu filtrování kouře přes vodu, což však nezmírňuje škodlivost, ale naopak ji může zvýšit.

Bezdymné tabákové produkty zahrnují šňupací tabák, který je vdechován nosními dírkami, a žvýkací tabák, kdy se listy žvýkají v ústech. Porcovaný tabák, známý jako snus, se používá mezi ret a dásně, přičemž uvolňuje nikotin přímo do organismu.

Elektronické cigarety představují zařízení, která zahřívají speciální tekutinu a vytváří aerosol. Tento způsob inhalace bývá za méně škodlivý než klasické cigarety, nicméně i zde se objevují rizika, včetně přítomnosti těžkých kovů a dalších toxických látek.

Zahřívání tabáku je nová forma produktu, která funguje na principu zahřívání tabáku bez spalování. Výsledný aerosol obsahuje méně škodlivých látek než tradiční kouř, avšak nikotinové náplně zůstávají rizikovým faktorem pro vznik závislosti.

Nikotinové sáčky, které neobsahují žádný tabák, jsou naplněny celulózovým práškem obohaceným o nikotin a příchutě. Jejich užívání spočívá v extrémně vysokém obsahu nikotinu, což může vést k vážným zdravotním problémům, zejména u mladistvých, včetně závislosti a poškození ústní dutiny.

4.3.14 Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, z vnějšího i vnitřního prostředí

Příloha č. 14 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28) popisuje krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí, které představují závažné rizikové chování, které může být vyvoláno buď událostmi přicházejícími zevnitř, nebo z vnitřní školy:

- 1. **Vnitřní prostředí** zahrnuje situaci, kdy se žáci nebo pedagogové učí k neadekvátnímu řešení konfliktů. Mezi tyto projevy patří šikana, kyberšikana, vandalismus nebo dokonce útoky na školu například. Takové jednání může eskalovat do násilných činů a narušit bezpečnost všech ve škole (viz Přílohy Metodického doporučení).*
- 2. **Vnější prostředí** zahrnuje násilí ze strany osob, které se nacházejí mimo školní komunitu. Může se jednat o rodiče žáků, kteří neadekvátně reagují na vzniklé konflikty, nebo o osoby, které proniknou do prostoru školy s úmyslem škodit. Takové situace představují přímé ohrožení pro žáky, učitele i další zaměstnance školy, a to jak fyzické, tak psychologické.*

Tyto krizové situace vyžadují efektivní krizovou intervenci a jasnou strategii pro minimalizaci jejich dopadů na školní prostředí a zajištění bezpečnosti všech zúčastněných.

4.3.15 Netolismus

Netolismus, jak jej definuje Kopecký (2011), představuje formu závislostního chování zaměřeného na virtuální aktivity, nazývané též „virtuální drogy“. Mezi aktivity patří zejména hraní počítačových her, tyto využívání internetových služeb, komunikace přes chaty, trávení času na sociálních sítích či sledování online videí. Na rozdíl od fyzické závislosti, která se rozvíjí při užívání psychoaktivních látek, se netolismus vyznačuje především psychickou závislostí. Téma netolismu je podrobně rozpracováno v Příloze č. 15 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28).

Je stále častějším problémem mezi dětmi a dospívajícími, kdy dochází k narušení jejich běžného fungování v důsledku nadměrného trávení volného času ve virtuálním světě.

4.3.16 Sebepoškozování

Sebepoškozování je téma, které se v posledních letech dostává do popředí zájmu odborníků, zejména v souvislosti s dospívající mládeží. Tento jev se nejčastěji vyskytuje během adolescence a je spojován s hlubšími psychickými problémy, které vyžadují uvolnění psychického napětí či jako reakce na nepřekonatelné a stresové situace. Autoři Slavomil Fischer a Jiří Škoda (2014) upozorňují, že sebepoškozování není primárně motivováno úmyslem zemřít, ale jedná se o formu chování, která platí pouze pro fyzické poškození těla. Významně se vyskytuje zejména u dospívajících dívek a může být ovlivněno sociálními faktory, jako je touha zvýšit pozornost nebo upozornit na své problémy.

Fischer a Škoda (2014) popisují sebepoškozování jako vědomé autoagresivní chování bez sebevražedného úmyslu, které se projevuje zejména v období dospívání. Důvody k tomuto chování mohou zahrnovat jak emocionální úlevu, tak i snahu získat pozornost okolí. Podobně MUDr. Andrea Platznerová vysvětluje sebepoškozování v Příloze č. 15 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28) jako komplexní a maladaptivní odpověď na stres či nezvladatelné emoce. I když to může vypadat jako pokus o sebevraždu, cílem obvykle není smrt, i když riziko sebevražedných pokusů je v této skupině mnohonásobně vyšší.

Sebepoškozování tedy nelze zaměňovat za kulturně přijímané praktiky, jako jsou piercing nebo tetování, které mají jiné motivy a účely, například dekorativní nebo rituální. Tyto činnosti nejsou vnímány jako patologické, protože nevyjadřují maladaptivní reakce na psychické problémy.

4.3.17 Nová náboženská hnutí

Nová náboženská hnutí a jejich vliv na společnost a jednotlivce jsou částečným zkoumáním v kontextu primární prevence rizikového chování. Předtím, než se zaměříme na charakteristiku těchto hnutí, je důležité pochopit pojmy jako „*kult*“ a „*sekta*“. Jejichž vysvětlení se věnuje Příloha č. 17 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28): Pojem „*kult*“ se běžně používá pro různé skupiny, nejen náboženské, které mohou vykazovat podobné rysy jako manipulace či psychický nátlak. „*Sekta*“ se v prevenci rizikového chování chápe jako skupina vymezující se svým ideologickým konceptem vůči širší společnosti, přičemž dochází k izolaci jejích členů a ztrátě jejich soukromí.

„Pojem nová náboženská hnutí se vztahuje na skupiny vzniklé v reakci na tradiční náboženství, které chtěly zdůraznit svou odlišnost. Tato hnutí zahrnují například Haré Kršna nebo Boží děti. Nové náboženství se často vymezují vůči „starým“ tradicím a mohou zahrnovat různé změny v rámci tradičních církví, což označuje pojem „nová religiozita“ (Lužný, 1997). Tento koncept je širší a zahrnuje i transformace, které se odehrávají v zavedených náboženských institucích.

4.3.17.1 Rizikové sexuální chování

Autorka Přílohy č. 18 PhDr. Iveta Jonášová, Ph.D. uvádí, že sexuální chování může mít pro jedince, který se jej dopouští, vážné důsledky, a to jak bezprostředně, tak i budoucnosti. Tyto důsledky se mohou objevit i v psychickém vývoji, jako je posun hodnot, rozvoj manipulativního chování či ztráta emocionální hodnoty. V oblasti psychologicko-sexuologické může takové chování vést k psychosexuální nezralosti, preferenci patologických sexuálních praktik, přednostnímu vyhledávání virtuální erotiky před normálními mezilidskými vztahy, nebo k nejistotě ohledně sexuální orientace. Ve zdravotní sféře může být riziko vzniku pohlavně přenosných nemocí, včetně HIV/AIDS, a také výskyt narkomanie. Sociální dopady mohou

zahrnovat nevhodné prostředí, ztrátu smysluplných vazeb a problémy v rodinném prostředí.

Mezi rizikové sexuální chování patří například zahájení sexuálního života v příliš mladém věku, časté a nechráněné pohlavní styky, náhodné známosti, promiskuita, účast na prostituci, sdílení vlastních erotických materiálů na internetu, krvavé sexuální praktiky a sexuální styk bez ochrany mimo stabilní partnerský vztah, kde se předpokládá vzájemná věrnost.

Rizikové sexuální chování může být spojeno také s dalšími problematickými faktory, jako je asociální chování, agresivita či nadměrné užívání alkoholu a drog. Výskyt pohlavních chorob je často odrazem společenských a výchovných faktorů. Účinná prevence musí vycházet z epidemiologických dat o sexuálně přenosných chorobách (STD) a HIV v dané oblasti a přihlíží ke kulturním a sociálním charakteristikám cílové skupiny. V České republice například zaznamenáváme nárůst nově diagnostikovaných případů HIV, přičemž výskyt mezi muži, kteří mají sex s muži, je v přepočtu na obyvatele nejvyšší v Evropské unii.

Děti mohou být v souvislosti s rizikovým sexuálním chováním buď jeho aktivními pachatelé, nebo oběťmi.

4.3.18 Příslušnost k subkulturám

Subkultury tvoří různé skupiny uvnitř větší společnosti, liší se hodnotami, i když zůstávají její součástí (Hartl, Hartlová, 2015). Podle PhDr. Davida Heidera se začínají tyto skupiny přirozeně formovat v období dospívání, přibližně kolem 13 let věku. Příležitost k subkultuře je klíčovou součástí vývoje, kdy mladí lidé postupně přecházejí od dětského k dospělému chápání světa. Tento proces umožňuje osamostatnění od hodnot rodičů a autorit, což je zásadní pro rozvoj vlastní identity a jedinečnosti, známý také jako proces individuace. I když subkultury hrají důležitou roli ve formování psychiky dospívajících, mohou mít i negativní vlivy. Patří sem zejména náchylnost k různým formám rizikového chování, jako jsou závislosti na látkách či fixace na určité aktivity.

4.3.19 Hazardní hraní

Nešpor (2011) říká, že hazardní hry se již neomezují pouze na dospělou populaci, ale stále častěji přitahují mladší generaci, což má významné důsledky. Je proto důležité věnovat pozornost této specifické skupině. Je důležité rozlišovat mezi běžným hráčstvím a jeho patologickou formou. V případě běžného hráčství se jedná o snahu získat peníze, avšak hráč stále dokáže hru kontrolovat a není zcela ovládán. Tento typ hráčství nelze označit za sociální patologii, přesto jej někdo může vnímat jako negativní, i pokud zůstává v mezích norem (Pokorný a kol., 2002).

Fišer a Škoda (2009) definují patologické hráčství, které se však vytváří postupně. Často začíná na společensky přijatých aktivitách, jako je sázení, a během několika let se může rozvinout závislost. V některých případech může tento vývoj zrychlit pod vlivem stresujících událostí. Tato problematika je součástí Přílohy č. 21 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování (č.j. 21291/2010-28).

4.3.20 PAS

Poruchy autistického spektra (PAS) jsou považovány za jedny z nejzávažnějších poruch dětského mentálního vývoje. Jedná se o vrozená neurovývojová postižení, která se týkají specifické funkce mozku, a mají dlouhodobé dopady na schopnost jedince efektivně komunikovat, navazovat sociální vztahy a rozvíjet fantazii. Toto postižení má jedince po celý život a zanechává hluboké stopy v jeho chování a komunikaci s okolím.

Podle informací z Metodického portálu RVP.cz jsou poruchy autistického spektra neurovývojového postižení, která se projevují narušením schopností komunikace, sociální interakce a rozvoje kreativity. Jedinci s PAS často dobře nerozumí tomu, co vnímají, slyší, nebo prožívají, což se negativně projeví na jejich chování a sociální dovednosti. Intenzita projevů PAS se může měnit během života, a ačkoli některé příznaky mohou vymizet, jiné mohou přetrvávat nebo se prohlubovat.

Správná intervence a přizpůsobené prostředí může pomoci zmírnit projevy a zlepšit fungování jedince v běžném životě. Diagnóza PAS je stanovena na základě přítomnosti specifických symptomů, které mohou zobrazit svou mírou a intenzitou. Kromě toho se PAS často vyskytuje spolu s jinými poruchami, což komplikuje jak diagnostiku, tak následnou intervenci. V rámci mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10, 2016) se PAS shodují s pervazivními vývojovými poruchami, mezi které patří například dětský autismus, atypický autismus a Aspergerův syndrom.

4.3.21 Psychická krize/duševní onemocnění žáka

Psychická krize je podle Přílohy č. 23 k Metodickému doporučení termín, který označuje psychické problémy, jež mohou získat na intenzitě a ovlivnit člověka v náročné životní situaci. Autorky Vrbová a Nývltová popisují, že krize je spojena s negativními emocemi a objevuje se tehdy, když jedinec není schopen zvládnout potíže pomocí běžných mechanismů nebo podpory blízkých osob, typicky trvá zvládání krize 4–6 týdnů, přičemž důsledky zasahují do osobního i sociálního života. Během tohoto období může člověk selhat ve své osobní či pracovní sféře, což se může odrážet i na školních výkonech u žáků.

Projevy psychické krize ovlivňující více oblastí života. Na biologické úrovni se mohou objevit příznaky jako vyčerpání, problémy s jídlem (přejídání nebo naopak nechutí), nespavost či naopak nadměrná spavost a případné zneužívání látek, jako je alkohol nebo tabák. Psychické projevy zahrnují deprese, úzkosti a pocity marnosti. Sociální dopad je viditelný v omezení kontaktů s vrstevníky, nebo přátel a zhoršení těchto vztahů. Rovněž se může dotknout i spirituální oblasti, kde se jedinec zamýšlí nad smyslem svého života a hledá vnitřní naplnění.

Diagnostikování duševních onemocnění u dětí a adolescentů je podle autorek náročný proces, který by měl provádět pouze odborník, jako jsou psychiatři, kliničtí psychologové či pediatri. Zároveň je důležité zaměřit se spíše na přítomné symptomy a efektivní možnosti podpory než jen na určení diagnózy.

Klasifikace duševních poruch dle MKN-10 (Mezinárodní klasifikace nemocí, 2016) rozděluje jednotlivé poruchy do několika oddílů. Patří mezi ně například organické poruchy (F00–F09), způsobené psychoaktivními látkami (F10–F19), schizofrenii a bludné poruchy (F20–F29), afektivní poruchy (F30–F39), neurotické poruchy (F40–F49), behaviorální syndromy (F50–F59), poruchy osobnosti (F60–F69), mentální retardaci (F70–F79), poruchy psychického vývoje (F80–F89), chování a emoce s nástupem v dětství (F90–F98) a nespecifikované duševní (F99).

4.3.22 Sebevražedné chování

Sebevražda, odborně nazývaná suicidium, představuje situaci, kdy jedinec potlačí přirozený pud sebezáchovy a záměrně ukončí svůj život, který pro něj ztratil hodnotu (Vágnerová, 1999). Masaryk (2002) dělí pojem sebevraždy na dvě kategorie: v širším a užším smyslu. V širším smyslu označuje každý nepřirozený způsob smrti, který vzniká neúmyslným zásahem do životních procesů, a to buď aktivním chováním, nebo pasivním vystavením se nebezpečí, což lze chápat jako sebezabití. Naopak v užším smyslu je sebevrahem ten, kdo vědomě a úmyslně ukončí svůj život, touží po smrti a je si plně vědom důsledků svého jednání nebo opomenutí.

4.4 Přehled výskytu rizikového chování v uplynulém školním roce a způsoby jejich řešení

Výsledky za uplynulý školní rok ukazují na šíři rizikového chování na škole, přičemž preventivní opatření byla zaměřena na systematickou práci s kolektivy, individuální podporu žáků a spolupráci s rodiči a odborníky. Škola reagovala na situace pružně, s využitím vnitřních i vnějších zdrojů podpory.

Škola disponuje vnitřní Směrnicí č. 53 – Krizový plán rizikového chování. Tento interní dokument stanovuje pravidla týkající se postupů školy a při rizikovém chování žáků. Povinnost školy vytvořit krizový plán pro rizikové chování vyplývá ze Zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném

a jiném vzdělávání (školský zákon). Školy a školská zařízení jsou povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech, což zahrnuje prevenci a řešení rizikového chování.

Krizový plán byl dále sestaven na základě Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, které doporučuje školám stanovit konkrétní a postupy pro předcházení a řešení krizových situací ve školním prostředí. Na směrnici navazují přílohy a-x, ve kterých jsou vymezeny postupy školy při řešení konkrétního rizikového chování:

53a – Postup při výhružných zprávách

53b – Návykové látky

53c – Rizikové chování v dopravě

53d – Poruchy příjmu potravy

53e – Alkohol

53f – CAN - Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole

53g – Školní šikana

53h – Kyberšikana

53i – Homofobie

53j – Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

53k – Vandalismus

53l – Záškoláctví

53m – Krádeže

53n – Tabákové výrobky, výrobky ke kouření a nikotinové sáčky

53o – Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, z vnějšího i vnitřního prostředí

53p – Netolismus

53q – Sebeпоškozování

53r – Nová náboženská hnutí

53s – Příslušnost k subkulturám

53t – Hazardní hraní

53u – PAS

53v – Psychická krize/duševní onemocnění žáka

53w – Sebevražedné chování

53x – Rizikové sexuální chování

Přehled výskytu rizikového chování:

Typ rizikového chování	Počet případů	Stručná charakteristika výskytu	Způsoby řešení
Narušené vztahy a konflikty mezi žáky	6	Problémy v komunikaci a spolupráci ve 4. a 5. ročníku.	Třídnické hodiny, práce s kolektivem, preventivní programy, konzultace s psychologem. Diagnostika vztahů ve třídě.
Slovní útoky a agresivní chování	6	Výskyt zejména na 2. stupni.	Individuální pohovory, konzultace s metodikem prevence, spolupráce s rodiči.
Nerespektování autorit	5	Projevy neúcty vůči učitelům.	Posílení pravidel, třídní intervence, zapojení sociálního pedagoga.
Záškoláctví	2	Ojedinelé případy na 2. stupni.	Spolupráce se zákonnými zástupci, OSPOD, školní metodik prevence, sociální pedagog, Magistrát města Most.
Užívání návykových látek	4	Případy u starších žáků – žvýkáci tabák a elektronické cigarety na WC.	Preventivní programy, individuální řešení, informování rodičů.
Rizikové chování související s technologiemi	2	Závislost na sociálních sítích, hrách a pornografickém obsahu (7. ročník)	Besedy o bezpečnosti na internetu, práce s kolektivem, individuální řešení, jednání s rodiči, doporučení externích odborníků.
Rasismus a xenofobie	1	Jednotlivé projevy intolerance.	Prevence formou vzdělávacích aktivit, posilování respektu a tolerance, jednání s rodiči.
Školní neúspěšnost	8	Problémy zejména u žáků z rizikového prostředí.	Individuální plány, doučování, podpora asistenta pedagoga,

			spolupráce s rodiči, doučování.
Psychická zátěž spojená s volbou povolání	4	Stres u žáků 9. ročníků.	Profesní poradenství, individuální konzultace se školní psycholožkou a výchovnou poradkyní.
Ohrožení duševního zdraví	3	Zvýšená úzkost, psychické obtíže.	Podpora školního psychologa, krizové intervence, jednání s rodiči, doporučení odborné péče.

4.5 Vymezení cílových skupin

Minimální preventivní program školy se zaměřuje na všechny klíčové skupiny školní komunity, které se podílejí na vytváření bezpečného a podporujícího prostředí. Cílové skupiny byly vymezeny na základě analýzy aktuální situace školy a reflektují specifické potřeby jednotlivých skupin.

4.5.1 Žáci

Žáci jsou primární cílovou skupinou preventivních aktivit. Program se zaměřuje na všechny věkové skupiny od přípravné třídy po 9. ročník, přičemž důraz je kladen na:

- rozvoj pozitivního sociálního klimatu v třídních kolektivech, zejména ve 4. a 5. ročníku,
- podporu profesní orientace žáků 9. ročníků,
- prevenci kyberšikany a závislostního chování na druhém stupni,
- posilování respektu k autoritám a budování pozitivních vztahů mezi žáky a dospělými,
- podporu začleňování žáků z odlišného sociokulturního prostředí, včetně žáků s omezenou znalostí českého jazyka.

	Počet tříd	Počet žáků
1. ročník ZŠ	3	60
2. ročník ZŠ	3	61

3. ročník ZŠ	3	59
4. ročník ZŠ	4	88
5. ročník ZŠ	3	73
6. ročník ZŠ	3	62
7. ročník ZŠ	3	71
8. ročník ZŠ	3	60
9. ročník ZŠ	3	55
Celkem:	28	584

Prevence je diferencována podle věkových potřeb žáků a reflektuje specifika národnostně pestrého školního prostředí.

4.5.2 Zákonní zástupci

Rodiče představují významnou podpůrnou skupinu v rámci realizace preventivních aktivit. Sociální zázemí mnoha rodin je komplikované – přibližně 20 % žáků pochází ze sociálně slabých nebo neúplných rodin, kde jsou problémy s nezaměstnaností, exekucemi a závislostí na sociálním systému. Národnostní pestrost (zejména romského, mongolského a ukrajinského původu) obohacuje školní prostředí, ale zároveň přináší výzvy v oblasti integrace a komunikace, zejména u zákonných zástupců s omezenou znalostí českého jazyka. Dále jsme spádovou školou pro Dětský domov Most, se kterým spolupracujeme a potýkáme se tak s problémy, které přináší náhradní rodinná péče.

Cílem práce s rodiči je:

- posilování rodičovských kompetencí v oblasti prevence rizikového chování,
- informování o rizicích spojených s technologiemi, závislostmi a profesní orientací,
- zapojování rodičů do preventivních programů formou konzultací, informačních schůzek a společných aktivit,
- budování důvěry a otevřené komunikace mezi školou a rodinou, zejména u žáků pocházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí.

4.5.3 Pedagogičtí pracovníci

Pedagogičtí pracovníci tvoří klíčovou cílovou skupinu Minimálního preventivního programu. Na škole působí celkem přibližně 28 třídních učitelů, z toho 16 na 1. stupni a 12 na 2. stupni základní školy.

Preventivní aktivity dále podporují učitelé bez třídnictví, kteří vyučují specializované předměty, zejména na druhém stupni. Významnou roli v oblasti inkluze a podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami sehrávají asistenti pedagoga, kterých je na škole aktuálně 16. Ve školní družině působí 7 vychovatelek, které se podílejí na realizaci volnočasových a preventivních aktivit mimo vyučování.

Preventivní program aktivně zapojuje všechny pedagogické pracovníky prostřednictvím vzdělávacích workshopů, metodické podpory a společného plánování preventivních opatření na škole. Program se zaměřuje na:

- zvyšování odborné kompetence pedagogů v oblasti prevence (zejména v tématech kyberšikany, práce s třídním kolektivem a komunikace s žáky ohroženými sociálním vyloučením),
- podporu třídních učitelů při práci na zlepšování klimatu ve třídách,
- rozvoj dovedností potřebných pro identifikaci a včasné řešení rizikového chování,
- budování pozitivních vztahů mezi učiteli a žáky, založených na důvěře, respektu a spravedlivém přístupu.

4.5.4 Silné a slabé stránky cílových skupin

Cílová skupina	Silné stránky	Slabé stránky / rizika
Žáci 1. stupně ZŠ	Zvídavost, otevřenost novým tématům, důvěra v autority	Nízké rozpoznávání rizik, snadná ovlivnitelnost, emoční nezralost

Žáci 2. stupně ZŠ	Rozvoj kritického myšlení, schopnost diskuse, zájem o vrstevnické vztahy	Tlak vrstevníků, experimentování, emoční výkyvy, odmítání autorit
Žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí	Adaptabilita, empatie, praktické dovednosti	Horší zázemí pro domácí přípravu, nízké vzdělávací ambice, oslabená důvěra v instituci školy
Žáci se SVP	Vůle překonávat překážky, citlivost, individualizované vztahy s pedagogy	Sociální izolace, nízké sebehodnocení, riziko zneužití důvěry, zvýšená zranitelnost
Zákonní zástupci	Možnost spolupráce, motivace pomoci dítěti, zkušenosti z reálného života	Nízká důvěra ve školu, nedostatečná komunikace, přetížení, nízké kompetence v oblasti prevence
Pedagogičtí pracovníci	Odbornost, zkušenost, přímý kontakt s žáky, vliv na školní klima	Riziko vyhoření, přetížení, nedostatek času na individuální přístup, nejednotnost v přístupu k prevenci

4.6 Současný stav problematiky na škole

Analýza situace školy ukazuje, že i přes aktivní preventivní práci se ve školním prostředí vyskytují určité rizikové oblasti:

- **4. a 5. ročníky** – zvýšený výskyt narušených mezilidských vztahů, častější konflikty mezi žáky, problémy v komunikaci a spolupráci. Atmosféru ve třídních kolektivech ovlivňuje také jazyková bariéra a kulturní rozdíly spojené s národností žáků (romský, mongolský a ukrajinský původ).
- **2. stupeň (6. – 9. ročník)** – častější výskyt slovní agrese, nerespektování autorit, rizikového chování v online prostředí, sebepoškození. Žáci ve

vyšších ročnících se rovněž potýkají s vyšší mírou stresu v souvislosti s volbou povolání.

Riziková místa v rámci školy:

- **Šatny** – zvýšené riziko drobných konfliktů a nevhodného chování.
- **Chodby během přestávek** – občasné projevy agresivity a nerespektování pravidel.
- **WC** – občasné užívání návykových látek – zejména elektronické cigarety a žvýkáci tabák.
- **Online prostředí** – (sociální sítě, školní komunikace) – prostor pro rizikové online chování.

Vyhodnocení preventivních aktivit z minulého školního roku:

Preventivní program školy v uplynulém roce zahrnoval širokou škálu aktivit, které byly zaměřeny na aktuální problémy a potřeby žáků:

- **Realizace preventivních besed a workshopů** – proběhly preventivní programy na témata agresivita a šikana, závislostní a návykové chování, poruchy potravy a sebepoškozování, CAN - syndrom zneužívaného, zanedbávaného a týraného dítěte, sebehodnocení, sebevýchova, sebereflexe, problematika - dysfunkčních rodin a delikvence mladistvých
- **Práce s třídními kolektivy** – na problémových třídách byla cíleně realizována diagnostiku vztahů ve třídě, práce byla zaměřena na zlepšování třídního klimatu prostřednictvím třídnických hodin, skupinových aktivit a individuálních pohovorů.
- **Spolupráce s rodiči** - škola organizovala informační schůzky a individuální konzultace, zejména v rámci profesní orientace žáků 9. ročníků a při řešení rizikového chování. Nově jsme také organizovali „triády“ – třídní schůzky rodič-žák-učitel.
- **Vzdělávání pedagogických pracovníků** - Pedagogové absolvovali školení zaměřená na PBIS – pozitivní podporu chování a nastavení pravidel

ve škole, dále školení k novému RVP, školení kritického myšlení a formativního hodnocení.

- **Spolupráce s externími odborníky** - Škola spolupracovala s Policií ČR, Dykonií, organizací Prevence je Most k naději, Pedagogicko-psychologickou poradnou Most, SVP Dyáda a dalšími subjekty poskytujícími odbornou podporu.

Silné stránky programu:

- Aktivní zapojení školní psycholožky, metodičky prevence a sociálního pedagoga do řešení problémů.
- Kvalitní a odborně vedené besedy externími organizacemi.
- Zlepšení spolupráce mezi školou a rodiči v případě žáků s problémy.
- Podpora vedení školy a spolupráce učitelů.
- Tvorba vlastních projektů.
- Spolupráce s PPP, SOFA, INFRA, NPI.
- Spolupráce s dalšími neziskovými organizacemi – finanční podpora ze strany učitelů – Dobrý anděl, dárcovství krve, Most naději.

Slabé stránky a výzvy:

- Omezené možnosti intenzivnější práce s některými třídami, které vykazovaly vážnější problémy.
- Nedostatečné zapojení některých žáků do aktivit (pasivita, nezájem).
- Potřeba dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti prevence rizikového chování.
- Nadměrná administrativa.
- Nespolupracující někteří rodiče problémových žáků, špatná spolupráce s DD Most.
- Nepodařilo se snížit agresivitu a užívání návykových látek v okolí školy, nevhodné chování k pracovníkům školy a psychické problémy žáků.

5 Cíle MPP

Cíle Minimálního preventivního programu vycházejí z aktuálních potřeb školy, dlouhodobé vize jejího rozvoje a specifík školního prostředí, které je charakteristické sociální a kulturní různorodostí žáků. Cíle jsou formulovány s důrazem na prevenci rizikového chování, podporu zdravého psychosociálního klimatu a posilování spolupráce mezi školou, rodinou a dalšími institucemi. Struktura cílů respektuje principy plánování podle časového horizontu – zahrnuje cíle dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé, přičemž každá úroveň navazuje na předchozí a tvoří logicky propojený rámec preventivní práce školy.

Typ cíle	Zaměření	Příklady návaznosti
Dlouhodobé	Strategické směřování školy	Budování bezpečného prostředí → důraz na duševní zdraví, spolupráci s rodiči.
Střednědobé	Cílené systémové změny	Evaluace klimatu, posílení kompetencí učitelů, spolupráce s organizacemi.
Krátkodobé	Praktické kroky v daném školním roce	Intervence ve 4. – 5. ročnících, prevence rizikového on-line chování, zapojení rodičů.

5.1 Dlouhodobé cíle

Dlouhodobé cíle Minimálního preventivního programu vymezují strategické směřování školy v oblasti prevence rizikového chování a podpory bezpečného školního prostředí. Vycházejí z analýzy výskytu rizikového chování, ze specifík školního prostředí a z dlouhodobé vize školy, která klade důraz na rozvoj zdravých vztahů, spolupráci s rodinou a komunitou a systematickou podporu duševního zdraví žáků. Cíle jsou formulovány s ohledem na hodnoty školy, rámcové vzdělávací programy a principy inkluzivního vzdělávání a projektů PBIS a PŠU.

Cíl	Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí.
Ukazatele dosažení cíle	Pravidelná evaluace klimatu, snížení kázeňských přestupků.
Zdůvodnění cíle	Výskyt agrese, nerespektování autorit, konflikty.
Návaznost na strategii školy	V souladu s koncepcí školy a PBIS.

Cíl	Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele dosažení cíle	Komunitní kruhy, spolupráce s psychologem, zapojení do projektů.
Zdůvodnění cíle	Rostoucí psychické obtíže žáků, on-line rizikové chování, prevence stresu.
Návaznost na strategii školy	Vychází z ŠVP, PŠU, zdravý životní styl.

Cíl	Posílení spolupráce s rodiči a komunitou.
Ukazatele dosažení cíle	Zvýšená účast rodičů, počet triád a akcí.
Zdůvodnění cíle	Důvěra a spolupráce zvyšuje efektivitu prevence.
Návaznost na strategii školy	Strategie školy, komunitní podpora, PBIS.

5.2 Střednědobé cíle

Střednědobé cíle jsou plánovány s výhledem na období dvou až tří let a slouží k naplňování dlouhodobé strategie školy v oblasti prevence rizikového chování. Zaměřují se na systémové změny, které přispívají ke zvyšování kvality preventivní práce, jako je rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků, prohlubování spolupráce s odborníky a institucemi v místě působení nebo zavádění nástrojů pro

pravidelné hodnocení školního klimatu. Tyto cíle odrážejí konkrétní potřeby školy a zároveň vytvářejí předpoklady pro udržitelnou a efektivní prevenci.

Cíl	Rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti prevence.
Ukazatele dosažení cíle	Počet školení, aplikace poznatků.
Zdůvodnění cíle	Zvyšování odbornosti učitelů.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Navazuje na bezpečné prostředí a PBIS.

Cíl	Prohloubení spolupráce s místními organizacemi.
Ukazatele dosažení cíle	Počet externích programů, kontaktů s OSPOD, PČR.
Zdůvodnění cíle	Multidisciplinární přístup při řešení problémů.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Spolupráce s komunitou, prevence.

Cíl	Zavedení systematického hodnocení a diagnostikování třídního klimatu.
Ukazatele dosažení cíle	Dotazníky, třídnické hodiny, reflexe.
Zdůvodnění cíle	Včasná identifikace problémových tříd.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Kvalitní klima tříd, PBIS, PŠU.

5.3 Krátkodobé cíle – na daný školní rok

Krátkodobé cíle vymezují konkrétní preventivní opatření plánovaná pro daný školní rok. Jsou zaměřena na aktuální potřeby jednotlivých cílových skupin – žáků, pedagogických pracovníků a rodičů – a odrážejí reálnou situaci ve škole, včetně výskytu konkrétních rizikových jevů. Krátkodobé cíle přispívají k naplňování střednědobých i dlouhodobých cílů a umožňují škole pružně reagovat na aktuální

výzvy, posilovat prevenci v ohrožených oblastech a cíleně podporovat jednotlivé skupiny účastníků vzdělávání.

5.3.1 Krátkodobé cíle žáci

Krátkodobé cíle zaměřené na žáky vycházejí z aktuálních problémů identifikovaných v rámci analýzy školního prostředí a z evaluace předchozích preventivních opatření. Reagují především na potřebu zlepšení třídního klimatu, posílení duševní pohody žáků, prevence rizikového chování spojeného s on-line prostorem, závislostního chování a podporu při volbě další vzdělávací dráhy. Cíle jsou koncipovány tak, aby podpořily zdravý vývoj žáků a přispěly k bezpečnému a respektujícímu školnímu prostředí.

Cíl	Zlepšení třídního klimatu ve vybraných třídách.
Ukazatele dosažení cíle	Preventivní akce, snížení konfliktů, zpětná vazba.
Zdůvodnění cíle	Problémy ve vztazích, nízká spolupráce, jazykové bariéry.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	PBIS, bezpečné klima, zdravé vztahy.

Cíl	Prevence rizikové chování související s technologiemi a závislostí.
Ukazatele dosažení cíle	Realizace programů, informovanost, méně incident.
Zdůvodnění cíle	Nárůst rizikového on-line chování, závislost na sítích a e-cigaretách.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Digitální gramotnost, zdravý životní styl, PBIS.

Cíl	Podpora profesní orientace žáků 9. ročníků.
Ukazatele dosažení cíle	90 % žáků na konzultacích, workshopy, spolupráce s rodiči.

Zdůvodnění cíle	Stres z volby SŠ, nejistota, potřeba podpory.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Osobnostní rozvoj, PŠU.

Cíl	Budování pozitivních vztahů mezi žáky a dospělými – předcházení nerespektování autorit.
Ukazatele dosažení cíle	Zlepšení školního klimatu dle dotazníkového šetření, snížení výskytu kázeňských přestupků, aktivní účast žáků na adaptačních, komunitních a preventivních aktivitách.
Zdůvodnění cíle	Ve škole se opakovaně objevují případy nerespektování autorit dospělých ze strany žáků. Cílem je posílit vztahový rámec školy, zvýšit důvěru a komunikaci mezi žáky a pedagogickými pracovníky.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí.

5.3.2 Krátkodobé cíle rodiče

Rodiče jsou nedílnou součástí preventivní práce školy, a proto jsou krátkodobé cíle zaměřené na tuto skupinu zaměřeny především na posílení spolupráce mezi školou a rodinou. Aktivity směřují k vyšší informovanosti rodičů o rizikovém chování, jejich většímu zapojení do preventivních aktivit a podpoře v oblasti výchovných strategií. Efektivní spolupráce s rodiči přispívá ke stabilnímu a podpůrnému zázemí pro děti a posiluje účinnost preventivních opatření školy.

Cíl	Zvýšení zapojení rodičů do preventivních aktivit.
Ukazatele dosažení cíle	Účast na besedách, triády, zpětná vazba.

Zdůvodnění cíle	Nízká angažovanost, důležitost podpory rodiny.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Spolupráce s komunitou, PBIS.

Cíl	Informovanost o rizikovém chování a možnostech podpory.
Ukazatele dosažení cíle	Informační materiály, min. 2 akce pro rodiče.
Zdůvodnění cíle	Rodiče často tápou, chybí jim nástroje.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Partnerský přístup, zdravé vztahy.

5.3.3 Krátkodobé cíle pedagogové

Pedagogičtí pracovníci hrají klíčovou roli v realizaci Minimálního preventivního programu, a proto jsou krátkodobé cíle v této oblasti zaměřeny na zvyšování jejich odborných kompetencí, podporu při práci s třídními kolektivy a sdílení efektivních metod v oblasti prevence. Cíle reflektují potřebu systematického vzdělávání pedagogů v tématech jako je rizikové on-line chování, práce s agresivitou a podpora pozitivního chování žáků v duchu programu PBIS.

Cíl	Proškolení sboru v oblasti rizikového on-line chování a závislosti.
Ukazatele dosažení cíle	Počet účastníků, aplikace poznatků, sdílení.
Zdůvodnění cíle	Rostoucí výskyt rizikového chování, potřeba konkrétních nástrojů.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Zvyšování kompetencí, PBIS, bezpečné prostředí.

Cíl	Posílení schopnosti práce s třídním kolektivem.
Ukazatele dosažení cíle	Podpora TU, třídnické hodiny, intervence.

Zdůvodnění cíle	Náročná práce se třídami, nárůst problémového chování.
Návaznost na dlouhodobé cíle / strategii školy	Třídní klima, pozitivní vztahy, PBIS.

Stanovené cíle tvoří ucelený rámec preventivní strategie školy. Jsou vzájemně provázané, odpovídají aktuálním potřebám školy a zároveň reflektují principy dlouhodobého plánování, individualizace podpory a posilování školního klimatu. Efektivní naplňování těchto cílů bude průběžně monitorováno, vyhodnocováno a přizpůsobováno tak, aby škola pružně reagovala na vývoj situace a zachovávala vysokou úroveň podpory pro všechny cílové skupiny.

6 Tematické bloky ve výuce zaměřené na prevenci rizikového chování a volnočasové aktivity

Prevence rizikového chování je na škole systematicky začleňována do výuky prostřednictvím vybraných vzdělávacích oblastí a tematických celků napříč jednotlivými ročníky. Tematické bloky zaměřené na primární prevenci jsou realizovány zejména v rámci předmětů, jako je: prvouka, přírodověda, vlastivěda, výchova ke zdraví, občanská a osobnostní a sociální výchova, případně také v třídnických hodinách. Obsah výuky je přizpůsoben věkovým a vývojovým specifikům žáků a zaměřuje se na formování zdravých postojů, posilování osobnostních a sociálních kompetencí, rozvoj komunikačních dovedností a schopnosti zvládat zátěžové situace. Tematické bloky jsou zpracovávány interaktivní formou, s důrazem na prožitkové učení a aktivní zapojení žáků.

Ročník	Předmět	Vzdělávací oblast	Téma	Časová dotace	Vyučující
1.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rodina, mezilidské vztahy, zdravý denní režim	2	Mgr. Strouhalová, Mgr. Strouhalová, Mgr. Prošková
	Prvouka	Člověk a jeho svět	Zásady bezpečného chování ve škole a na ulici	1	
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	2	
	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rozvoj schopnosti říci NE a sebevědomí	1	
2.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Zdravý životní styl, péče o tělo	2	Mgr. Krupiková, Mgr. Štafová, Mgr. Gunišová
	Prvouka	Člověk a jeho svět	Mezilidské vztahy a respekt k odlišnostem	1	
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	2	
	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rozlišování dobra a zla	1	
3.	Přírodověda	Člověk a příroda	Zdraví, prevence úrazů, životospráva	2	Mgr. Nuslauerová, Bc. Baumannová, Mgr. Klokanová
	Vlastivěda	Člověk a společnost	Pravidla chování ve společnosti	2	
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	3	

	Přírodověda	Člověk a příroda	Spolupráce ve skupině, komunikace	1	
4.	Přírodověda	Člověk a příroda	Škodlivost návykových látek	2	Mgr. Ichnáčincová, Mgr. Vášová, Mgr. Slapničková, Mgr. Krumplová
	Vlastivěda	Člověk a společnost	Šikana a její rozpoznání	2	
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	3	
	Přírodověda	Člověk a příroda	Stres, zklamání, selhání	1	
5.	Přírodověda	Člověk a příroda	Společenská pravidla, empatie	2	Bc. Benešová, Mgr. Turčanová, Mgr. Spustová
	Vlastivěda	Člověk a společnost	Kybernetická bezpečnost	1	
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	3	
	Přírodověda	Člověk a příroda	Zdravé vztahy, přátelství	2	
6.	Výchova ke zdraví	Člověk, zdraví a bezpečí	Tělesné a duševní změny, puberta	2	Mgr. Votrubová, Mgr. Sochorová
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	4	Mgr. Votrubová, Mgr. Dvořáková, Ing. Krešne
	Občanská výchova	Člověk a společnost	Třídní pravidla, odpovědnost	1	Mgr. Palečková
	Osobnostní a sociální výchova	Člověk, jeho	Sebehodnocení a sebereflexe	3	Mgr. Palečková

		osobnost a svět práce			
7.	Výchova ke zdraví	Člověk, zdraví a bezpečí	Zdravý životní styl a závislosti	2	Mgr. Votrubová
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	4	Mgr. Niklová, Bc. Sigmund, Ing. Bock, Ph.D.
	Občanská výchova	Člověk a společnost	Šikana, její formy a následky	1	Mgr. Melich
	Osobnostní a sociální výchova	Člověk, jeho osobnost a svět práce	Týmová spolupráce a konflikty	2	Sekyrková
8.	Výchova ke zdraví	Člověk, zdraví a bezpečí	Psychická odolnost a zvládání stresu	2	Mgr. Votrubová, Nos, Bc. Fencel
	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	4	Mgr. Mandincová, Nos, Ing. Hubáček
	Občanská výchova	Člověk a společnost	Rasismus, xenofobie	1	Bakai Mgr. Palečková
	Osobnostní a sociální výchova	Člověk, jeho osobnost a svět práce	Efektivní komunikace	2	Sekyrková
9.	Třídnická hodina	Individuální a skupinové projekty	PBIS - pozitivní podpora chování	4	Mgr. Gregorová, Mgr. Huláková, Mgr. Sochorová
	Výchova ke zdraví	Člověk, zdraví a bezpečí	Sexuální výchova, partnerské vztahy	3	Mgr. Bláhová, Mgr. Sochorová
	Občanská výchova	Člověk a společnost	Trestní odpovědnost mladistvých	3	Mgr. Palečková

	Osobnostní a sociální výchova	Člověk, jeho osobnost a svět práce	Reflexe osobního rozvoje, Prevence stresu - přijímací zkoušky + následně, jak se vyrovnat s neúspěchem. Podpora psychické odolnosti.	2	Mgr. Mandincová
--	-------------------------------	------------------------------------	--	---	-----------------

Součástí systematické prevence rizikového chování je rovněž nabídka volnočasových aktivit, které podporují smysluplné trávení volného času žáků a přispívají k vytváření pozitivního školního klimatu. Škola organizuje zájmové kroužky, sportovní aktivity, tvořivé dílny a projektové dny, které rozvíjejí dovednosti, podporují týmovou spolupráci a posilují vztahy mezi žáky. Žáci mají možnost zapojit se do činnosti školního parlamentu, účastnit se kulturních akcí a soutěží nebo navštěvovat školní knihovnu. Tyto aktivity napomáhají prevenci sociálně nežádoucích jevů, posilují pocit sounáležitosti se školou a vedou žáky k aktivnímu a odpovědnému využívání volného času.

Ročník	Kroužek	Vzdělávací oblast	Časová dotace	Vyučující
2. - 5.	Atletika	Volnočasová aktivita	1	Ing. Hubáček
6. - 9.	Florbal kluci	Volnočasová aktivita	1	Nos
1. - 9.	Šachy	Volnočasová aktivita	4	Körschnerová
6. - 9.	Dopravní výchova	Volnočasová aktivita	2	Mgr. Krupiková

5.	Hra na flétnu	Volnočasová aktivita	1	Mgr. Strouhalová
6. - 9.	Badatelský klub	Volnočasová aktivita	1	Mgr. Frolík
6. - 9.	Korejština	Volnočasová aktivita	1	Mgr. Gregorová
1. - 5.	Čtenářská gramotnost/ logopedická prevence	Volnočasová aktivita	1	Mgr. Ihnačincová
1. - 5.	Hravé čtení	Volnočasová aktivita	1	Mgr. Prošková
8. - 9.	Mladý divák	Volnočasová aktivita	3	Mgr. Gregorová
4.	Ekoturistika 1	Volnočasová aktivita	3	Mgr. Slapničková
3.	Ekoturistika 2	Volnočasová aktivita	3	Mgr. Klokanová
1. - 9.	Žákovský parlament	Volnočasová aktivita	3	Bc. Masojídek, DiS

7 Konkrétní programy primární prevence ve škole

Tato kapitola přináší přehled dlouhodobých a plánovaných aktivit primární prevence rizikového chování realizovaných na ZŠ Václava Talicha, Most. Program vychází ze zjištěných potřeb školy, doporučení odborných pracovišť a nabídky ověřených programů primární prevence. Realizace aktivit probíhá v rámci výuky, školních projektů i prostřednictvím spolupráce s externími organizacemi. Opírá se o systematickou práci školního poradenského pracoviště (ŠPP), které koordinuje

preventivní aktivity, zajišťuje podporu žákům i pedagogům a propojuje školu s externími odborníky.

Škola je zapojena do projektu Pomáháme školám k úspěchu (PŠÚ), který podporuje rozvoj pedagogických dovedností a zvyšování kvality výuky. Projekt klade důraz na individuální přístup k žákům, podporu jejich vnitřní motivace a rozvoj klíčových kompetencí. Díky PŠÚ škola systematicky pracuje na zlepšování výuky a vytváření podnětného prostředí pro všechny žáky.

Dalším významným prvkem je implementace projektu s názvem Pozitivní podpora chování (PBIS), který se zaměřuje na vytváření pozitivního školního klimatu a prevenci problémového chování. PBIS staví na jasně definovaných očekáváních a pozitivním posilování žádoucího chování. Tento přístup pomáhá žákům rozvíjet sociální a emoční dovednosti a přispívá k bezpečnému a podporujícímu prostředí ve škole.

Škola také reflektuje změny v Rámcovém vzdělávacím programu (RVP), které kladou důraz na rozvoj základních gramotností, digitálních kompetencí a inkluzivního vzdělávání. Tyto změny jsou integrovány do výuky a preventivních aktivit, aby škola co nejlépe reagovala na aktuální potřeby žáků a společnosti.

Celkově je primární prevence na naší škole komplexním a promyšleným systémem, který propojuje výuku, školní klima a spolupráci s rodiči a odborníky. Cílem je podpora zdravého vývoje žáků, jejich bezpečí a pohody ve školním prostředí.

7.1 Dlouhodobé akce – jejich výčet a rozdělení

Dlouhodobé preventivní aktivity jsou nedílnou součástí života školy a jsou realizovány systematicky během celého školního roku. Vycházejí z koncepce školy, z činnosti školního poradenského pracoviště a jsou součástí tematických plánů výuky i školních projektů. Cílem je vytvářet bezpečné školní prostředí, posilovat pozitivní vztahy, kompetence žáků a předcházet rizikovému chování.

7.1.1 Pedagogická a kurikulární prevence

Tematické bloky ve výuce – Průřezově zařazovány do výuky zejména v předmětech prvouka, přírodověda, vlastivěda, výchova ke zdraví, občanská a osobnostní a sociální výchova. Žáci se v rámci výuky zabývají tématy jako zdravý životní styl, bezpečné chování, mezilidské vztahy, šikana, závislosti a kyberbezpečnost.

Implementace revidovaného RVP – Výuka je nově strukturována podle změn v rámcovém vzdělávacím programu se zaměřením na rozvoj klíčových gramotností, včetně digitální a sociální, a na posílení prevence rizikového chování v souvislosti s duševním zdravím a bezpečím dětí.

Projekt „Pomáháme školám k úspěchu (PŠU)“ – Podporuje pedagogické vedení žáků, rozvoj čtenářské a sociální gramotnosti a individuální přístup k žákům. Součástí je další vzdělávání pedagogů a zavádění inovativních metod práce s třídními kolektivy.

7.1.2 Školní klima a vztahy

Program „Třída v pohodě“ – Využíván především v nižších ročnících, případně při krizových situacích, zaměřen na stmelování kolektivů, podporu pozitivních vztahů, komunikace a řešení konfliktů. Program zajišťuje organizace Prevence je Most k naději.

PBIS – Pozitivní podpora chování – Dlouhodobá strategie školy, která systematicky posiluje žádoucí chování žáků prostřednictvím pozitivního přístupu, jednotných pravidel a důsledné komunikace očekávání. Zavádění PBIS přispívá k bezpečnějšímu prostředí a prevenci kázeňských problémů.

Komunitní kruhy, třídnické hodiny – Pravidelně zařazované jako prostor pro reflexi, sdílení pocitů, řešení drobných konfliktů, posilování důvěry mezi žáky a pedagogy.

7.1.3 Participace, komunikace a spolupráce

Triády – Pravidelná setkání žák – rodič – učitel přináší větší otevřenost ve vztazích, motivují žáky ke spolupráci a podílejí se na předcházení školní neúspěšnosti a kázeňským problémům. Jsou přímým nástrojem prevence rizikového chování skrze otevřenou komunikaci a posílení vztahu s rodičem.

Zapojení rodičů do života školy – Rodiče jsou pravidelně zváni na preventivní dny, jarmarky, besídky, akce typu Den otevřených dveří, nebo rozsvícení vánočního stroměčku. Opatření v rámci prevence jsou jim přibližována během třídních schůzek i v rámci osobních konzultací.

Spolupráce s externími odborníky – Škola aktivně spolupracuje s Policií ČR, Městskou policií, SVP Dyáda, PPP Most, Diakonií Most, Dětským domovem, Prevence je Most k naději a dalšími organizacemi.

7.1.4 Rozvoj a projekty

Další vzdělávání pedagogických pracovníků – Pravidelně realizované školení v oblasti prevence, práce s třídním kolektivem, krizové intervence a zavádění nových metod (např. PBIS, komunitní kruhy, práce s klimatem).

Mezinárodní projektová spolupráce (eTwinning) – Žáci se zapojují do vzdělávacích projektů v rámci mezinárodní spolupráce, rozvíjejí své sociální dovednosti a mezikulturní toleranci, což má významný dopad i v oblasti prevence předsudků, šikany a exkluze.

Volnočasové a komunitní aktivity – Škola každoročně organizuje akce typu adaptační pobyty, lyžařské kurzy, cyklistické výjezdy, Den dětí, sportovní olympiády a projektové dny, které přispívají k posilování vztahů a snižování napětí v kolektivech.

7.2 Plánované akce na konkrétní školní rok 2025/2026

Plánované aktivity pro školní rok 2025/2026 vycházejí z aktuální analýzy potřeb školy, cílových skupin a priorit stanovených v Minimálním preventivním programu. Jsou zaměřeny na systematickou podporu bezpečného školního klimatu, prevenci rizikového chování a rozvoj osobnostních i sociálních kompetencí žáků. Preventivní program je koncipován tak, aby rovnoměrně zasahoval všechny tři základní skupiny školní komunity – žáky, rodiče a pedagogické pracovníky. Aktivity jsou realizovány interně školním poradenským pracovištěm a pedagogy, ale i ve spolupráci s externími odborníky a institucemi. Důraz je kladen na komplexní přístup, kontinuitu a měřitelnost dopadu jednotlivých preventivních opatření.

7.2.1 Plánované akce pro žáky

Žáci jsou hlavní cílovou skupinou preventivních programů školy. Ve školním roce 2025/2026 se škola zaměřuje na cílené programy primární prevence, adaptační aktivity, wellbeing a spolupráci s externími odborníky. Cílem je snížení výskytu rizikového chování, zlepšení klimatu ve třídách a podpora zdravého vývoje osobnosti žáků.

Název programu	Třídní pravidla
Typ programu	Výchovně preventivní blok
Stručná charakteristika programu	Základní pravidla soužití ve třídě, která podporují respekt, spolupráci a bezpečné prostředí. Žáci se na tvorbě pravidel aktivně podílejí.
Realizátor	Třídní učitelé
Cílová skupina	1. - 9. ročník
Počet žáků v programu	580
Počet hodin programu	1

Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí a zlepšení třídního klimatu ve vybraných třídách.
Ukazatele úspěšnosti	Vytvořená třídní pravidla, jejich viditelná přítomnost ve třídě, dodržování a reflexe v průběhu roku.
Termín	září 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Adaptační škola v přírodě
Typ programu	Adaptační program
Stručná charakteristika programu	Pobytový program pro 6. ročníky s cílem posílit třídní klima a vztahy mezi žáky.
Realizátor	Školní metodička prevence, třídní učitelé
Cílová skupina	6. ročníky
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	5 dní
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Zlepšení třídního klimatu ve vybraných třídách.
Ukazatele úspěšnosti	Pozorování, zpětná vazba od žáků a učitelů
Termín	9. - 13. září 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP, TU

Název programu	Beseda Úřad práce – Volba povolání
Typ programu	Jednorázový interaktivní program s exkurzí

Stručná charakteristika programu	Beseda s pracovníky Informačního a poradenského střediska ÚP v Mostě. Žáci jsou seznámeni s nabídkou SŠ, možnostmi uplatnění na trhu práce, významem volby povolání a podporou při přechodu ze ZŠ.
Realizátor	Úřad práce Most – Informační a poradenské středisko - paní Riegrová
Cílová skupina	9. ročníky
Počet žáků v programu	54
Počet hodin programu	3 x 2 hodiny
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Podpora profesní orientace žáků 9. ročníků
Ukazatele úspěšnosti	Účast žáků, dotazníkové šetření, počet zájemců o následnou individuální konzultaci
Termín	září - listopad 2025
Zodpovědná osoba	VP - Mgr. Šárka Mandincová

Název programu	Wellbeing program pro 6. ročníky
Typ programu	Podpůrný preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na duševní hygienu, osobnostní rozvoj a zvládání stresu.
Realizátor	Mgr. Mandincová, Mgr. Votrubová
Cílová skupina	6. ročník
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	3 hodiny každá třída
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Sebehodnocení, dotazníky, pozorování
Termín	říjen 2025

Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová
------------------	----------------------------

Název programu	Agresivita a šikana
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Beseda zaměřená na rozpoznání šikany, agresivního chování a způsoby obrany a pomoci.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6. ročník
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí.
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba žáků, pokles incidentů, pozorování
Termín	říjen 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	Testy profesního zaměření žáků
Typ programu	Jednorázový diagnostický a poradenský program
Stručná charakteristika programu	Individuální diagnostické testování žáků 9. ročníků zaměřené na oblast profesního zaměření, osobnostních předpokladů a zájmů. Následně proběhne zpětná vazba se žákem a dle potřeby i konzultace se zákonnými zástupci.
Realizátor	PhDr. Zdeňka Pavlíková - školní psycholožka
Cílová skupina	9. ročníky
Počet žáků v programu	34

Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Podpora profesní orientace žáků 9. ročníků.
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba žáků, realizované konzultace, počet doporučení k volbě vzdělávací cesty.
Termín	10. - 30. října 2024
Zodpovědná osoba	VP - Mgr. Zdeňka Bláhová

Název programu	Emoce a duševní zdraví
Typ programu	Jednorázový program
Stručná charakteristika programu	Preventivní program zaměřený na zvládnutí emocí, sebepoškozování a podporu duševního zdraví.
Realizátor	Prevence je Most k naději
Cílová skupina	8.–9. ročník
Počet žáků v programu	99
Počet hodin programu	4 hodiny pro každou třídu
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba od žáků, intervence ŠPP
Termín	říjen - prosinec 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP

Název programu	(NE)závislost online
Typ programu	Jednorázový program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na rozpoznání a prevenci závislosti na technologiích.

Realizátor	Prevence je Most k naději
Cílová skupina	7. ročníky
Počet žáků v programu	67
Počet hodin programu	4 hodiny pro každou třídu
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Prevence rizikové chování související s technologiemi a závislostí.
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba, dotazník rizikového chování
Termín	říjen - prosinec 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP, třídní učitel

Název programu	Závislostní a návykové chování
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na prevenci užívání návykových látek, rozpoznání rizik a informovanost žáků.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6. ročník
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí
Ukazatele úspěšnosti	Zvýšená informovanost žáků, diskuse, evaluace
Termín	listopad 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	Návštěva studentů a vyučujících zdravotnického oboru - Masér
Typ programu	Jednorázový preventivní program - beseda prevence
Stručná charakteristika programu	Motivační program zaměřený na volbu povolání a zdravý životní styl. Seznámení s profesí maséra, důraz na péči o tělo a prevenci stresu.
Realizátor	Mgr. Ivana Votrubová
Cílová skupina	8. ročník
Počet žáků v programu	57
Počet hodin programu	2 hodiny
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Zájem žáků o obor, aktivní účast, podpora pozitivního vztahu k péči o zdraví.
Termín	listopad 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Wellbeing program pro 7. ročníky
Typ programu	Podpůrný preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na duševní hygienu, osobnostní rozvoj a zvládání stresu.
Realizátor	Mgr. Mandincová, Mgr. Votrubová
Cílová skupina	7. ročník
Počet žáků v programu	67
Počet hodin programu	3 hodiny každá třída
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Sebehodnocení, dotazníky, pozorování

Termín	prosinec 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Návštěva výživového poradce
Typ programu	Jednorázový preventivní program - beseda prevence
Stručná charakteristika programu	Beseda s odborníkem na výživu zaměřená na zásady zdravého životního stylu, prevenci poruch příjmu potravy a význam stravovacích návyků.
Realizátor	Mgr. Ivana Votrubová
Cílová skupina	6. ročník
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	1 hodina každá třída
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Zvýšená informovanost žáků o výživě, diskuse, motivace ke změně stravovacích návyků.
Termín	prosinec 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Poruchy příjmu potravy a sebepoškození
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program informuje o rizicích spojených s PPP a sebepoškozením, podporuje sebepřijetí a duševní hygienu.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6. ročník

Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba, vyhodnocení účasti ŠPP
Termín	leden 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	CAN – syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na rozpoznání známek týrání a zanedbávání, posílení schopnosti žáků hledat pomoc.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6. ročník
Počet žáků v programu	63
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného prostředí, seznámení s organizacemi.
Ukazatele úspěšnosti	Zvýšení informovanosti, kontaktování ŠPP
Termín	únor 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	BESIP – Dopravní výchova pro mladší školní věk
Typ programu	Jednorázový preventivní program

Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na bezpečné chování dětí v silničním provozu jako chodců, cyklistů i spolucestujících. Děti se naučí základní pravidla silničního provozu a způsob, jak se chránit v rizikových situacích.
Realizátor	Policie ČR
Cílová skupina	3. ročníky
Počet žáků v programu	65
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba od pedagogů, aktivita žáků během programu, schopnost pojmenovat základní pravidla silničního provozu.
Termín	březen 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Rizikové chování související s technologiemi
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na bezpečné využívání digitálních technologií, prevenci kyberšikany, závislosti na internetu a rizik spojených se sociálními sítěmi.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6.–9. ročník
Počet žáků v programu	245
Počet hodin programu	1 hodina každý ročník
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Prevence rizikové chování související s technologiemi a závislostí.

Ukazatele úspěšnosti	Aktivní zapojení žáků do diskuse, porozumění rizikům online prostředí, evaluace po skončení besedy.
Termín	březen 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	Záškoláctví a jeho vliv na školní neúspěšnost
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Beseda věnovaná důsledkům záškoláctví, školním pravidlům absence podléhající kontrole a vlivu absence na školní úspěšnost.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková
Cílová skupina	6.–9. ročník
Počet žáků v programu	245
Počet hodin programu	1 hodina každý ročník
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Podpora profesní orientace žáků 9. ročníků.
Ukazatele úspěšnosti	Pokles počtu neomluvených hodin, zpětná vazba
Termín	duben 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	Delikvence mladistvých
Typ programu	Preventivní program
Stručná charakteristika programu	Beseda věnovaná projevům delikventního chování, trestní odpovědnosti a právnímu vědomí.
Realizátor	Mgr. Denisa Palečková

Cílová skupina	9. ročník
Počet žáků v programu	55
Počet hodin programu	1
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí
Ukazatele úspěšnosti	Zpětná vazba žáků, spolupráce s PČR
Termín	květen 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Denisa Palečková

Název programu	Návštěva odborníka na bezpečnost
Typ programu	Jednorázový preventivní program - beseda prevence
Stručná charakteristika programu	Beseda s odborníkem na osobní bezpečnost a prevenci rizikového chování, včetně jednání v krizových situacích a prevence kriminality.
Realizátor	Pan Beneca
Cílová skupina	9. ročník
Počet žáků v programu	55
Počet hodin programu	2 hodiny
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí a systematická podpora duševního zdraví žáků.
Ukazatele úspěšnosti	Porozumění zásadám bezpečného chování, zvýšené povědomí o rizicích, aktivní diskuse žáků.
Termín	květen 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Komunitní kruhy
Typ programu	Pravidelný výchovně-preventivní program
Stručná charakteristika programu	Program podporující otevřenou komunikaci, rozvoj empatie a schopnost vyjadřovat vlastní emoce a potřeby. Posiluje vztahy ve třídě.
Realizátor	Mgr. Ivana Votrubová
Cílová skupina	6. - 9. ročník
Počet žáků v programu	245
Počet hodin programu	2 hodiny každá třída
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí a zlepšení třídního klimatu ve vybraných třídách.
Ukazatele úspěšnosti	Zvýšená soudržnost třídy, schopnost vyjadřovat názory a řešit konflikty, zpětná vazba žáků i třídních učitelů.
Termín	v průběhu školního roku 2025/2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Krizová místa na škole
Typ programu	Diagnosticko-preventivní aktivita
Stručná charakteristika programu	Mapování míst ve škole, kde se žáci necítí bezpečně. Společná reflexe s cílem zvýšit bezpečnost a komfort žáků.
Realizátor	Mgr. Ivana Votrubová
Cílová skupina	6. - 9. ročník
Počet žáků v programu	245
Počet hodin programu	1 hodina každá třída

Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Budování bezpečného a respektujícího školního prostředí
Ukazatele úspěšnosti	Identifikace a vyhodnocení rizikových míst, návrhy řešení, aktivní účast žáků na zlepšení školního prostředí.
Termín	v průběhu školního roku 2025/2026
Zodpovědná osoba	ŠMP - Mgr. Ivana Votrubová

Název programu	Cesta on-line / Závislostní chování
Typ programu	Besedy s odborníkem
Stručná charakteristika programu	Beseda Policie ČR zaměřená na rizika kyberprostoru a závislosti.
Realizátor	Policie ČR, preventivně-informační skupina
Cílová skupina	8. ročníky
Počet žáků v programu	54
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle MPP	Cíl: Prevence rizikové chování související s technologiemi a závislostí
Ukazatele úspěšnosti	Spolupráce s PČR, reflexe, snížení incidentů
Termín	během školního roku 2025/2026
Zodpovědná osoba	ŠMP, Policie ČR

7.2.2 Plánované akce pro rodiče

Rodiče jsou důležitými partnery školy při realizaci preventivního programu. Informovanost, spolupráce a jejich aktivní zapojení významně přispívají k vytváření bezpečného a podpůrného školního prostředí pro žáky. Pro školní rok 2025/2026 jsou naplánovány následující aktivity:

Název a odborné zaměření vzdělávání	Třídní schůzky – seznámení se základními školními dokumenty
Stručná charakteristika	Rodiče budou informováni o Krizovém plánu rizikového chování, Minimálním preventivním programu, pravidlech BOZP a školním řádu. Cílem je zvýšit povědomí o preventivních opatřeních školy.
Realizátor	Třídní učitelé, školní metodička prevence
Počet zúčastněných	398
Počet hodin	1
Termín konání	září 2025

Název a odborné zaměření vzdělávání	Triády – podpora spolupráce mezi školou, žákem a rodičem
Stručná charakteristika	Cílem je podpora otevřené komunikace mezi učitelem, rodičem a žákem, posílení vztahů a společné hledání cest ke zlepšení školního klimatu a motivace.
Realizátor	Třídní učitelé, školní psycholog, školní metodička prevence
Počet zúčastněných	450
Počet hodin	1
Termín konání	březen 2026

Název a odborné zaměření vzdělávání	Rizikové chování u dětí a jak ho včas rozpoznat
Stručná charakteristika	Beseda pro rodiče zaměřená na rozpoznání projevů rizikového chování (šikana, závislosti, sebepoškození) a možnosti, jak včas reagovat a na koho se obrátit o pomoc.
Realizátor	Školní psycholog, externí odborník z Dyakonie Most MUDr. Panocha
Počet zúčastněných	80
Počet hodin	2

Termín konání	v průběhu školního roku 2025/2026
----------------------	-----------------------------------

Název programu	Preventivní setkání s rodiči žáků, kteří jsou ohroženi předčasným odchodem ze zš
Stručná charakteristika	Předcházení školní neúspěšnosti, motivace k dalšímu vzdělávání
Realizátor	VP - Mgr. Šárka Mandincová
Počet zúčastněných	15
Počet hodin	2 hodiny každý
Termín konání	průběžně ve školním roce 2025/2026

7.2.3 Plánované akce pro pedagogy

Pedagogové hrají klíčovou roli v realizaci primární prevence, podpoře školního klimatu a rozvoji bezpečného vzdělávacího prostředí. Z tohoto důvodu škola plánuje pro školní rok 2024/2025 několik vzdělávacích aktivit zaměřených na posílení jejich odborných kompetencí, zejména v oblasti práce s třídními kolektivy, prevence rizikového chování a podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Název a odborné zaměření vzdělávání	Kritické myšlení ve výuce a jeho využití v prevenci
Stručná charakteristika	Interaktivní seminář zaměřený na rozvoj kritického myšlení u žáků, jeho přínos v oblasti prevence manipulace, dezinformací a rizikového chování.
Realizátor	Mgr. Roman Ziegler, Mgr. Jana Štibnarová
Počet proškolených pedagogů	16
Počet hodin	24
Termín konání	září 2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Aktivní střelec, útočník
Stručná charakteristika	Bezpečnostní školení zaměřené na rozpoznání a řešení situací spojených s výskytem aktivního útočníka ve škole. Pedagogové budou seznámeni s krizovým scénářem, evakuačními postupy a zásadami ochrany života a zdraví žáků i zaměstnanců.
Realizátor	Městské policie Most
Počet proškolených pedagogů	všichni pracovníci školy
Počet hodin	
Termín konání	v průběhu školního roku 2025/2026

Název a odborné zaměření vzdělávání	Moderované online diskuze, Skupinové konzultace a Individuální školení k novému RVP
Stručná charakteristika	Podpůrné vzdělávání zaměřené na porozumění a implementaci změn v revidovaném RVP. Obsah zahrnuje online diskuze, konzultace i individuální podporu v souvislosti s úpravami obsahu vzdělávání, rozvojem kompetencí a začleněním průřezových témat, včetně prevence rizikového chování.
Realizátor	NPI a MŠMT
Počet proškolených pedagogů	všichni pedagogové
Počet hodin	dle potřeby
Termín konání	průběžně během školního roku 2025/2026

8 Evaluace MPP 2024/2025

Evaluace Minimálního preventivního programu (MPP) za školní rok 2024/2025 představuje závěrečné zhodnocení realizovaných aktivit a preventivních opatření

v oblasti prevence rizikového chování na škole. Slouží jako nástroj pro posouzení efektivity jednotlivých programů, vyhodnocení naplnění stanovených cílů a zpětné vazby od zapojených aktérů – žáků, pedagogů, rodičů i externích spolupracujících organizací. Evaluace zahrnuje jak kvalitativní pohled, zaměřený na průběh a přínos aktivit, tak kvantitativní hodnocení účasti a rozsahu jednotlivých preventivních opatření. Výsledky evaluace slouží jako podklad pro plánování a inovaci následujícího školního roku v oblasti primární prevence.

8.1 Kvalitativní hodnocení MPP 2024/2025

V průběhu školního roku byly realizovány různé preventivní aktivity napříč všemi ročníky. V následujícím přehledu jsou evaluovány preventivní aktivity pro žáky z hlediska naplnění stanoveného cíle a doporučení pro jejich pokračování.

8.1.1 Žáci - 1. stupeň ZŠ

Zdravověda – 5. ročníky - Cílem bylo přiblížit žákům základy první pomoci a zdravého životního stylu. Cíl byl naplněn, aktivita byla věkově přiměřená a poutavá. Doporučujeme pokračovat v příštích letech.

Policie ČR – ukázka práce psovodů – 1. a 2. ročníky - Cílem bylo posílit důvěru k bezpečnostním složkám a informovat o pravidlech bezpečnosti. Aktivita byla velmi přínosná, žáci se aktivně zapojovali. Cíl byl splněn, doporučujeme pokračovat.

Most k naději – program „Třída v pohodě“ – 2.A, 4.A, 4.B, 5.C - Programy zaměřené na podporu pozitivního třídního klimatu a prevenci rizikového chování. Ve všech třídách byl cíl splněn, žáci pracovali aktivně, atmosféra se zlepšila. Doporučujeme zachovat programy i v následujících letech.

8.1.2 Žáci - 2. stupeň ZŠ

Beseda: Agresivita a šikana – 6. ročníky - Cílem bylo informovat o formách šikany, možnostech obrany a asertivní komunikaci. Cíl byl splněn, aktivita byla interaktivní a žáky přijata pozitivně. Doporučujeme pokračovat každoročně.

Wellbeing den – 6. ročníky - Cílem bylo posílit duševní pohodu a přechod na druhý stupeň. Cíl byl částečně naplněn. U části tříd byl zaznamenán pozitivní posun v klimatu, jiné potřebují dlouhodobější podporu. Doporučujeme pokračovat s důrazem na individualizaci.

Most k naději – program „(Ne)závislost online“ – 7.B - Cílem bylo zvýšit povědomí o rizicích digitální závislosti. Aktivita měla proměnlivou odezvu, část žáků téma zlehčovala. Cíl byl částečně splněn. Doporučujeme doplnit školní výukou a opakovat.

Policie ČR – program „Cesta on-line“ – 8. ročníky - Cílem bylo zvýšit informovanost o rizicích internetu, kyberšikaně a bezpečné komunikaci v online prostředí. Aktivita byla odborně vedená, žáci se zapojili do diskuse, otázky byly věcné a otevřené. Cíl byl splněn, doporučujeme pokračovat a rozšířit o praktické situace.

Beseda: Syndrom CAN – 6. ročníky - Cílem bylo citlivě žákům přiblížit problematiku zanedbávání, zneužívání a týrání. Cíl byl splněn, forma prezentace byla vhodně přizpůsobena věku. Doporučujeme zachovat.

Most k naději – program „Emoce a duševní zdraví“ – 8.A, 8.B, 8.C - Cílem bylo rozvíjet emoční inteligenci a psychickou odolnost. Cíl byl splněn, žáci byli aktivní a otevření. Doporučujeme pokračovat i v dalších ročnících.

Beseda: Závislosti a návykové chování – 6. ročníky - Cílem bylo informovat o rizicích spojených s návykovými látkami. Aktivita byla efektivní, žáci projevíli zájem. Cíl byl splněn, budeme pokračovat.

Beseda: Sebehodnocení, sebereflexe, sebekontrola – 6. - 9. ročníky - Cílem bylo podpořit rozvoj osobnosti a seberegulaci. Cíl byl částečně naplněn, efektivita se lišila dle kolektivu. Doporučujeme zachovat, případně přizpůsobit potřebám jednotlivých tříd.

Most k naději – program „Emoce a duševní zdraví“ – 9.A - Program byl zaměřen na prohloubení duševní gramotnosti. Aktivita byla přínosná, žáci ocenili otevřenost lektorky. Cíl byl splněn, doporučujeme zachovat.

Den dětí - Tato školní akce byla zaměřena nejen na oslavu Mezinárodního dne dětí, ale také na posilování pozitivního klimatu ve škole, budování vztahů mezi spolužáky a pedagogy, a na rozvoj spolupráce. Formou her a soutěží byla rozvíjena týmová práce, zdravá soutěživost i vzájemný respekt. Preventivní cíl – posílení vztahové roviny – byl naplněn.

Vrstevnické učení (8. ročníky pro 1. ročníky) - Starší žáci se stali průvodci prvňáčků při různých školních i preventivních aktivitách. Tato forma učení podporuje odpovědnost, vzájemnou pomoc, respekt a bezpečné vztahy napříč ročníky. Preventivní účinek byl výrazný zejména v oblasti posilování školního klimatu a snižování rizika sociálního vyloučení mladších žáků. Cíle bylo dosaženo, spolupráce byla přínosná pro obě strany. Budeme pokračovat.

eTwinning – mezinárodní spolupráce - Žáci se zapojili do online spolupráce se zahraničními školami v rámci programu eTwinning. Aktivity vedly k rozvoji mezikulturní komunikace, tolerance, zodpovědnosti v online prostředí a k posilování digitální gramotnosti. Projekt měl i preventivní charakter – rozvíjel respekt k odlišnostem a bezpečné chování na internetu. Cíle bylo dosaženo, projekt motivoval žáky k zapojení a měl výrazný preventivní charakter. Budeme pokračovat.

Aktivity PBIS pro 1. – 9. ročníky – spolupráce, bezpečí, respekt - V rámci celoročního zapojení do systému PBIS byly rozvíjeny tři klíčové hodnoty: spolupráce, bezpečí a respekt. Žáci byli vedeni k pochopení těchto principů v každodenním chování, pracovalo se s pozitivním posilováním a zpětnou vazbou. PBIS měl zásadní preventivní význam – podporoval žádoucí chování, zlepšoval klima školy a předcházel rizikovým jevům. Cíle bylo dosaženo, systém měl pozitivní dopad na klima školy. Budeme pokračovat.

Debata s hejtnanem Ústeckého kraje (2. stupeň) - Diskuze žáků s hejtnanem probíhala v demokratickém a bezpečném prostoru. Žáci se mohli vyjádřit k aktuálním tématům regionu, učili se kultivované argumentaci, naslouchání a respektu k odlišným názorům. Preventivní přínos spočíval v posilování občanských a komunikačních kompetencí a ve vnímání hodnot demokracie a zodpovědnosti. Cíle bylo dosaženo, žáci projevíli zájem a aktivitu. Budeme pokračovat.

Debata s novináři (2. stupeň) - Žáci se setkali s novináři a diskutovali o svobodě slova, odpovědném přístupu k informacím a práci s dezinformacemi. Aktivita rozvíjela mediální gramotnost, kritické myšlení a podporovala uvědomění si odpovědnosti za sdílené informace. Preventivní dopad spočíval v posílení schopnosti rozeznat manipulativní obsahy a nepodléhat vlivům sociálních sítí. Cíle bylo dosaženo, aktivita měla silný preventivní dopad. Budeme pokračovat.

Beseda: Delikvence a trestní odpovědnost – 9. ročníky - Cílem bylo informovat o právní odpovědnosti a důsledcích rizikového chování. Aktivita splnila svůj účel, žáci byli vedeni k zamyšlení nad osobní zodpovědností. Doporučujeme zachovat, případně doplnit návštěvou soudu nebo přednáškou odborníka.

Škola dále nabídla žákům široké spektrum **volnočasových aktivit**. Cílem těchto aktivit je smysluplné trávení volného času, podpora rozvoje osobnostních, sociálních i specifických dovedností žáků a posílení vztahu ke škole.

Přehled realizovaných kroužků ve školním roce 2024/2025:

- Atletika (2. – 5. ročník) – pohybová aktivita zaměřená na základní sportovní dovednosti.
- Florbal pro chlapce (6. – 9. ročník) – rozvoj týmové spolupráce a pohybových schopností.
- Šachy (1. – 9. ročník) – podpora logického myšlení a soustředění,
- Dopravní výchova (6. – 9. ročník) – prevence rizikového chování v dopravě a dopravní gramotnost.

- Hra na flétnu (5. ročník) – rozvoj hudebního cítění a jemné motoriky.
- Badatelský klub (6. – 9. ročník) – podpora vědeckého myšlení a přírodovědných dovedností.

Kroužky financované z evropského projektu:

- Korejšťina (2. stupeň) – seznámení s cizím jazykem a kulturou.
- Úředníkem on-line (2. stupeň) – psaní všemi deseti a seznámení se základní administrativou.
- Mladý divák (8. – 9. ročník) – estetická a kulturní výchova prostřednictvím divadelních představení

Nabídka volnočasových aktivit je rozmanitá, pestrá a pokrývá různé oblasti zájmu žáků – sportovní, intelektuální, umělecké i jazykové. Zohledňuje věkové zvláštnosti dětí a nabízí příležitosti jak pro aktivní pohyb, tak pro rozvoj specifických zájmů. Velkým přínosem je zapojení evropského projektu, díky němuž se daří financovat specializované aktivity a rozšiřovat nabídku i pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami. Kroužky probíhají pravidelně a jsou žáky dobře navštěvovány.

Cíle v oblasti podpory smysluplného trávení volného času žáků bylo dosaženo. Ve stávající nabídce budeme pokračovat i v následujícím školním roce, případně ji rozšíříme dle zájmu žáků a možností školy.

Všechny realizované aktivity pro žáky přispěly k naplňování Minimálního preventivního programu školy. Ve většině případů byl cíl naplněn, některé programy je vhodné rozšířit či přizpůsobit potřebám konkrétních tříd. Preventivní aktivity byly různorodé, pokrývaly široké spektrum témat od osobnostního rozvoje po právní odpovědnost, a byly zajištěny jak školními odborníky, tak externími organizacemi.

8.1.3 Rodiče

V rámci podpory prevence rizikového chování a posilování spolupráce mezi školou a rodinou byly realizovány následující aktivity zaměřené na zákonné zástupce žáků:

Třídní schůzky se seznámením se směrnicemi a Minimálním preventivním programem - Cílem bylo rodiče informovat o obsahu a cílech školního preventivního systému, zejména o Minimálním preventivním programu, a vysvětlit školní pravidla a postupy při řešení rizikového chování. Cíl byl splněn. Rodiče byli aktivně seznámeni s důležitými dokumenty školy, v některých třídách došlo k diskusi ohledně nastavení pravidel a možnosti spolupráce. Tuto formu informování doporučujeme zachovat jako standardní součást každoročních třídních schůzek.

Den otevřených dveří - Cílem bylo otevřít školu veřejnosti a nabídnout rodičům možnost osobně nahlédnout do prostředí školy, komunikovat s pedagogy a vedením, získat informace o vzdělávacím a preventivním programu školy. Cíl byl splněn. Účast rodičů byla vysoká, atmosféra vstřícná a neformální, podpořila se důvěra mezi školou a rodiči. Doporučujeme pokračovat v organizaci této akce, ideálně s možností ukázek preventivních a výchovných aktivit.

Fair trade snídaneň - Cílem bylo rozvíjet u rodičů a žáků povědomí o udržitelném rozvoji, sociální spravedlnosti a odpovědném chování. Aktivita měla navíc komunitní charakter, který podporuje zdravé školní klima. Cíl byl splněn. Zapojení rodičů bylo dobrovolné, ale aktivní. Akce posílila vztahy mezi školou, rodiči a dětmi, a zároveň rozšířila obzory v oblasti etické spotřeby. Doporučujeme pokračovat s případným tematickým rozšířením (např. zdravý životní styl, ekologická témata).

Triády (žák – rodič – učitel) - Cílem triád bylo zvýšit angažovanost rodičů ve vzdělávání jejich dítěte, podpořit sebehodnocení žáka a nastavit společné cíle. Cíl byl splněn. Triády přispěly k otevřené a partnerské komunikaci, rodiče získali

hlubší vhled do pokroků dítěte i do jeho silných stránek a rezerv. Doporučujeme zachovat a dále rozvíjet tuto formu spolupráce, která má výrazně preventivní potenciál.

8.1.4 Pedagogové

V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly naplněny stanovené cíle, a to zejména v souvislosti s podporou preventivního působení školy a zkvalitněním pedagogické práce ve vztahu k žákům. Vzdělávání pedagogů bylo zaměřeno nejen na profesní rozvoj, ale především na posílení pozitivního klimatu školy, podporu sociálně-emocionálních kompetencí žáků a na využívání efektivních metod výuky, které přispívají k prevenci školního neúspěchu a následně i rizikového chování.

Byla realizována tato klíčová školení:

Školení k projektu PBIS - Cílem bylo seznámení pedagogů s rámcem pozitivní podpory chování žáků (Positive Behavioral Interventions and Supports). PBIS podporuje vytvoření předvídatelného, bezpečného a příznivého školního prostředí, čímž významně přispívá k prevenci rizikového chování. Učitelé byli vyškoleni v nastavování pravidel, pozitivním posilování žádoucího chování a důsledném postupu při řešení problémových situací.

Kritické myšlení pro vyučující 1. stupně - Cílem tohoto školení bylo zavedení metod vedoucích k rozvoji kritického a samostatného myšlení žáků. Posilování těchto dovedností podporuje u dětí větší schopnost uvědomit si důsledky svého jednání, rozhodovat se zodpovědně a orientovat se v obtížných sociálních situacích, což je klíčové z hlediska primární prevence.

Školení k formativnímu hodnocení - Školení bylo zaměřeno na zavedení principů formativního hodnocení, které podporují sebehodnocení žáků, motivaci k učení a budování zdravého vztahu ke škole. Tento přístup přispívá ke snižování školní frustrace a neúspěchu, jež mohou vést k rizikovému chování.

Školení k novému RVP - Pedagogové byli seznámeni s úpravami Rámcového vzdělávacího programu, především v oblasti průřezových témat a podpory klíčových kompetencí. Zaměření na osobnostní a sociální rozvoj žáků, digitální a občanské kompetence je nedílnou součástí prevence rizikového chování ve školním prostředí.

Díky realizaci uvedených vzdělávacích aktivit se podařilo naplnit cíle v oblasti profesního rozvoje pedagogických pracovníků s přímým dopadem na zkvalitnění preventivního působení školy. V těchto vzdělávacích aktivitách budeme pokračovat i v dalším období, neboť přinášejí konkrétní a měřitelné přínosy ve vztahu k bezpečnému klimatu školy, předcházení rizikovému chování a zvyšování školní úspěšnosti žáků

8.2 Kvantitativní hodnocení MPP 2024/2025

Pro celkové zhodnocení realizace Minimálního preventivního programu v uplynulém období byla provedena také kvantitativní analýza aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování. Následující tabulky zachycují přehled realizovaných činností rozdělených podle cílových skupin – žáci, pedagogičtí pracovníci a rodiče.

V jednotlivých přehledech je uveden počet uskutečněných preventivních aktivit, počet zapojených osob a celkový rozsah přímé práce v hodinách. Do hodnocení byly zahrnuty nejen specifické preventivní programy a besedy, ale také volnočasové aktivity a vzdělávací akce podporující zdravé klima školy, posilování kompetencí pedagogů a spolupráci s rodiči.

Tabulkové zpracování slouží jako podklad pro evaluaci účinnosti programu a zároveň jako nástroj pro plánování preventivních aktivit v následujícím období.

8.2.1 Žáci

Specifické preventivní aktivity jsou důležitým nástrojem cílené práce se třídními kolektivy, případně jednotlivci, a slouží k řešení konkrétních problémů nebo rizikového chování.

V rámci MPP bylo uskutečněno:

- 7 bloků primární prevence, do nichž bylo zapojeno 825 žáků, s celkovou časovou dotací 40 hodin.
- 3 interaktivní semináře pro 70 žáků (3 hodiny).
- 4 besedy, jichž se účastnilo 453 žáků (4 hodiny).
- Komponované pořady a pobytové akce nebyly v tomto období realizovány.

Specifické preventivní aktivity, reagující na individuální situaci (problém) ve třídě	Počet aktivit	Počet žáků	Počet hodin přímé práce
Blok primární prevence	7	825	40
Interaktivní seminář	3	70	3
Beseda	4	453	4
Komponovaný pořad	0	0	0
Pobytová akce	0	0	0
Situační intervence	0	0	0
Jiné	1	325	3

Hlavní důraz byl položen na bloky primární prevence, které pokrývají největší počet žáků i hodinové dotace. Přínosná je i diverzita formátů (semináře, besedy), které umožňují různorodé přístupy k tématům prevence. Pro další období by bylo vhodné zvážit zapojení pobytových nebo komponovaných akcí, které mají potenciál pro hlubší budování vztahů a osobní rozvoj žáků.

Volnočasové aktivity při školách	Počet aktivit	Počet žáků
Školní kluby	1	11
Školní kroužky	10	120
Víkendové akce školy	0	0
Prázdninové akce školy	0	0
Jiné - žákovský parlament	15	54

Nabídka volnočasových aktivit tvoří důležitou součást nespécifické primární prevence, jelikož smysluplné trávení volného času může výrazně přispět k eliminaci rizikového chování a posílení pozitivních sociálních vazeb mezi žáky.

Ve školním roce 2024/2025 bylo v rámci MPP realizováno 12 volnočasových aktivit, kterých se zúčastnilo 184 žáků. Tyto údaje ukazují na stabilní zájem žáků o zapojení do nabízených činností.

Volnočasové aktivity představují efektivní preventivní nástroj a mohou napomoci k rozvoji sociálních a komunikačních dovedností žáků, posílení jejich sebehodnocení a celkovému duševnímu zdraví. Vzhledem k vysoké účasti je vhodné v této nabídce pokračovat i v dalším období, případně ji dále rozšířit na základě preferencí žáků nebo aktuálních trendů (např. programy zaměřené na digitální rovnováhu, kreativní tvorbu, sportovní aktivity nebo týmovou spolupráci).

8.2.2 Rodiče

V rámci spolupráce školy s rodiči byla realizována řada preventivních aktivit zaměřených na posílení povědomí o rizikovém chování dětí a možnostech jeho včasného rozpoznání a řešení.

V hodnoceném období byly realizovány celkem 4 vzdělávací aktivity pro rodiče, kterých se zúčastnilo 990 osob. Celkový rozsah těchto aktivit činil 7 hodin. Tato

čísla svědčí o velmi vysoké účasti, což může být důsledkem aktuálnosti zvolených témat, dobré propagace nebo zapojení většího počtu ročníků či tříd.

Vzdělávací akce pro rodiče v oblasti prevence rizikového chování	
Počet vzdělávacích aktivit	4
Počet celkově zúčastněných rodičů	990
Počet hodin	7

Vysoká účast rodičů je pozitivním signálem zájmu o spolupráci se školou v oblasti prevence. Pro další období lze doporučit zachování této formy vzdělávání a případné rozšíření o interaktivní formáty, které mohou ještě více posílit účast a angažovanost rodičovské veřejnosti.

8.2.3 Pedagogové

Pedagogičtí pracovníci hrají klíčovou roli v identifikaci a řešení rizikového chování žáků. Z tohoto důvodu je nezbytné jejich kontinuální vzdělávání v oblasti prevence.

V daném školním roce proběhly 4 vzdělávací aktivity, jichž se zúčastnilo 52 pedagogických pracovníků. Celkový počet hodin věnovaných školení dosáhl 66 hodin. To svědčí o intenzivní práci na zvyšování odborných kompetencí školního personálu.

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky v oblasti prevence RCh	
Počet vzdělávacích aktivit	4
Počet celkově proškolených pedagogů	52
Počet hodin	66

Zajištění odborného růstu pedagogů v oblasti prevence je klíčové pro efektivní realizaci MPP. Intenzita školení ukazuje na silnou podporu vedení školy směrem

ke vzdělávání pedagogického sboru. Pro příští období lze uvažovat o tematickém zaměření dle aktuálních potřeb školy (např. duševní zdraví, práce s třídní dynamikou).

9 Přílohy MPP

Příloha č. 1 – Legislativní rámec Minimálního preventivního programu.....102

Příloha č. 2 – Přehled organizací v místě působení školy.....104

Závěr

Minimální preventivní program Základní školy, Most, Václava Talicha 1855, příspěvkové organizace, je zpracován jako praktický nástroj k systematické prevenci rizikového chování ve školním prostředí. Opírá se o konkrétní potřeby žáků, rodičů i pedagogů a zohledňuje specifika lokality i aktuální společenské výzvy. Klade důraz na včasnou intervenci, posilování pozitivního klimatu školy a mezioborovou spolupráci.

Úspěšná realizace programu závisí na aktivním zapojení všech členů školního poradenského pracoviště, pedagogického sboru, zákonných zástupců i spolupracujících institucí. Průběžné vyhodnocování efektivity aktivit a zpětná vazba od cílových skupin umožní program dále rozvíjet a přizpůsobovat aktuálním potřebám školy.

Hlavním cílem zůstává bezpečné, podnětné a respektující prostředí, které podporuje zdravý vývoj každého žáka.

Použité zdroje

a) Literatura

1. BOHOŇKOVÁ, Irma. *Sám sobě koučem*. Olomouc: Poznání, 2010. s. 104. ISBN: 978-80-86606-94-1
2. BLÍŽKOVSKÝ, Bohumír. *Systémová pedagogika*. Ostrava: Amosium Servis, 1997. s. 315. ISBN: 80-85498-23-5
3. DANICS, Štefan. *Extremizmus, rasismus a antisemitismus*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 114. ISBN 80-7251-204-8.
4. DUNOVSKÝ, Jiří. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, 1995. s. 245. ISBN 80-7169-192-5
5. EMMEROVÁ, Ingrid. *Prevenca Sociálnopatologických javov v školskom prostredí*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB, 2007. s. 129. ISBN 978-80-8083-440-1
6. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie*. Praha: Grada, 2014. s. 231. ISBN 978-80-247-5046-0
7. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů. 1. vyd.* Praha: Grada, 2009. s. 218. ISBN 9788024727813
8. FREDRICKSON, George M. *Rasismus: stručná historie*. Vyd. 1. v českém jazyce. Praha: Jiří Buchal – BB art, 2003. s. 157. ISBN 80-7341-124-5.
9. HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník. 3. vyd.* Praha: Portál, 2015, s. 776. ISBN 978-80-262-0873-0
10. Kalina, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia Nova, 2001, s. 118. ISBN80-238-8014-4
11. KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011. s. 332. ISBN: 978-80-7367-871-5
12. KUKLA, L. a kol., 2016. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada. s. 456. ISBN 978-80-247-3874-1.

13. LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. s. 181. ISBN 80-210-1645-0
14. MASARYK, Tomáš Garrigue. *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty*. Vyd. 5. Praha: Masarykův ústav AV ČR, 2002. s. 224. ISBN 80-86495-13-2
15. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce s rizikovou mládeží* In. MATOUŠEK, Oldřich. KOLÁČKOVÁ, Jana. KODYMOVÁ, Pavla. a kol. *Sociální práce v praxi*, 2. Praha: Portál 2010. ISBN 978-80-7367-818-0
16. MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál s. r. o., 2005. s. 351 ISBN 80-7367-002-X
17. MIOVSKÝ, Michal a kol. autorů. *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. Vyd. 1. Praha: Togga, 2012. s. 100. ISBN 978-80-87258-74-3
18. MKN – 10. *Duševní poruchy a poruchy chování: popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka* 3. vydání. Praha: Psychiatrické centrum, 2006. s 251. ISBN 80-85121-11-5
19. MŠMT (2024). *Doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování č. j. MSMT-780/2024-1*. Praha: MŠMT
20. MŠMT (2008). *Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek*. Praha: MŠMT.
21. MŠMT (2016). *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních*. Praha. MŠMT
22. NEŠPOR, Karel. *Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 159. ISBN 978-802-6200-093.
23. PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník. Lidské zdroje*. Praha: Akademie věd České republiky, 2009. s. 280. ISBN 80-200-0950-7

24. PAPEŽOVÁ, Hana. *Začarovaný kruh anorexie, bulimie a psychogenního přejídání a cesty ven?!*. Praha: E-clinic, 2022. s. 148. ISBN 978-80-87142-18-9
25. PAVLAS MARTANOVÁ, V. *Primární prevence rizikového chování v podmínkách školy*. In: VALENTOVÁ, L. a kol., 2013. *Školní poradenství II*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. 208 s. ISBN 978-80-7290-629-1.
26. POKORNÝ, Vratislav; TOMKO, Anton; TELCOVÁ, Jana. *Patologické závislosti*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. s. 194. ISBN 80865-6802-4.
27. Pražské centrum primární prevence. *Manuál pro tvorbu minimálního preventivního programu*. Praha, 2010
28. PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. s. 208. ISBN 978-80-2473470-5.
29. PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 322. ISBN 80-7178-772-8
30. SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. s. 152 str. ISBN 978-80-247-4042-3
31. SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. I díl. 1. vyd. Liberec: 2001. s. 81. ISBN 80-7083-494-3
32. ŠEDIVÝ, Václav. *Lidé, alkohol, drogy*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 158.
33. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. s. 448. ISBN 80-7178-214-9
34. VÁGNEROVÁ, Marie; ŠTURMA Jaroslav; KLÍMA, Petr. *Psychologie dítěte pro speciální pedagogy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, Univerzita Karlova v Praze, 1988. s. 186. Číslo publikace 1021-5722
35. VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. 2. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. s. 77. ISBN 978-80-7290-325-2

b) Internetové zdroje

1. ASOCP - Komparace činností sociálního pedagoga uvedených v šablonách OP JAK s faktickou činností dle ASOCP. 2023 [online]. Dostupné z: <https://asocp.cz/asocp/komparace-cinnosti-socialniho-pedagoga/> (náhled 5. 10. 2024)
2. Klinika adiktologie - Rozdělení primární prevence. Praha, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/rozdeleni-primarni-prevence> (náhled 30. 10. 2024)
3. Klinika adiktologie - Co v primární prevenci funguje aneb Zásady efektivní prevence. Praha, 2019 [online]. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/co-v-primarni-prevenci-funguje-aneb-zasady-efektivni-prevence> (náhled 31. 10. 2024)
4. KOPECKÝ, Jan. Úvod do problematiky netolismu. [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/331-uvod-do-problematiky-netolismu> (náhled 2. 11. 2024)
5. Metodický portál RVP.cz. Popis poruch autistického spektra. [online]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12736> (náhled 3. 11. 2024)
6. MŠMT (2010) a kol. autorů. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních a jeho přílohy 1- 24. [online]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> (náhled 20. 10. – 2. 11. 2024)
7. Státní zdravotní ústav - Návykové látky (drogy). 2021 [online]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy> (náhled 2. 11. 2024)
8. Školský zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561> (náhled 1. 11. 2024)

9. Vyhláška č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72> (náhled 16. 8. 2024)
10. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561> (náhled 10. 8. 2024)
11. www.zakonyprolidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs> (náhled 16. 8. 2024)

Přehled použitých zkratk

MPP – Minimální preventivní program

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

CAN – Child Abuse and Neglect (syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte)

PAS – porucha autistického spektra

ČR – Česká republika

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

RVP – Rámcový vzdělávací program

OSN – Organizace spojených národů

WHO – Světová zdravotnická organizace

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

KAB – knowledge, positions, behaviour (znalosti, postoje, dovednosti)

Příloha č. 1 – Legislativní rámec MPP

Minimální preventivní program školy vychází z následujících platných právních předpisů a strategických dokumentů:

Mezinárodní úmluvy a doporučení:

- Úmluva o právech dítěte (OSN).
- Doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO), která se odrážejí v zásadách ochrany dětí a prevence ve školním prostředí.

Strategie a koncepční dokumenty:

- Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2024–2028 – stanoví cíle, priority a opatření v oblasti primární prevence.
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ – zaměřuje se na podporu wellbeingu žáků, rovnost příležitostí a bezpečné školní prostředí.

Kurikulární dokumenty:

- Rámcové vzdělávací programy (RVP) – určují povinné oblasti, v nichž se MPP začleňuje do výuky a preventivních aktivit, a podporuje implementaci programů zaměřených na zdravý životní styl a prevenci rizikového chování.

Metodická doporučení a pokyny MŠMT:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních (č.j. 21291/2010-28) – je hlavní dokument pro systémovou prevenci ve školách.
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení (č.j. 21149/2016) – stanovuje postupy prevence a řešení šikany.
- Metodické doporučení MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j. 14423/99-22) – podpora respektu a tolerance ve školách.

- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j. 10194/2002-14) – pravidla omlouvání žáků a prevence záškoláctví.

Zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon – opravuje vzdělávání a povinnost školy zajistit bezpečné prostředí.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících – stanoví kvalifikaci a odpovědnost pedagogů.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí – vymezuje spolupráci škol s orgány sociálně-právní ochrany dětí, pokud jde o ochranu práv a zájmů dítěte

Vyhlášky:

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – vymezuje činnost školních poradenských pracovišť.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – stanoví podmínky podpůrných opatření a vzdělávání žáků.
- Vyhláška č.317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Příloha č. 2 – Přehled organizací v místě působení školy

Poradenské a preventivní instituce:

Pedagogicko-psychologická poradna Most

📍 Jana Palacha 1534, 434 01 Most

☎ +420 476 411 201

✉ pppmost@schoolnet.cz

Středisko výchovné péče Dyáda

📍 Růžová 1408, 434 01 Most

☎ +420 476 704 017

✉ svpmost@volny.cz

Národní pedagogický institut ČR – krajské pracoviště Ústí nad Labem

📍 Winstona Churchilla 1348/6, 400 01 Ústí nad Labem

☎ +420 773 090 835

✉ vladimir.vanek@npicr.cz

Zdravotnictví:

Obvodní lékaři

Viz školní systém Edupage – sekce Kontakty.

Sociální a bezpečnostní složky:

OSPOD Most – Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

📍 Radniční 1, 434 01 Most

☎ +420 476 448 477

✉ alexandra.hynesova@mesto-most.cz

Policie ČR – Obvodní oddělení Most

📍 Tř. Budovatelů 2830, 434 01 Most

☎ +420 974 438 207

☎ +420 724 056 802

✉ pismo@mver.cz

Městská policie Most

📍 Vladimíra Majakovského 2150/8, 434 01 Most

☎ 156 (tísňová linka)

☎ +420 476 441 041, +420 476 448 719

Sociální služby a podpora rodin:

Diakonie ČCE – Středisko sociální pomoci v Mostě

📍 Lomená 47/2, 434 01 Most

☎ +420 476 101 261

✉ most@most.diakonie.cz

🌐 most.diakonie.cz

👤 Bc. Markéta Strížová, DiS., ředitelka střediska

☎ +420 739 685 361

SOFA Most – Sociální a vzdělávací agentura

📍 Krásný život 286, Stará Huť 262 02

✉ info@so-fa.cz

☎ +420 775 566 388

Dětský domov a Školní jídelna Most

📍 K. H. Borovského 1146/2, 434 01 Most

✉ ddkhh@edu-most.cz

☎ +420 476 703 647